

Stockholm. — Számos német zsidó menekültnek sikerült Norvégiából Svédországba menekülnie, ahol őket külön táborba internálták.

London. — Az angol rendőrség Sir Oswald Mosley-on kívül a fasiszták brit utójának számos más tagját is őrizetbe vette és pedig azért, mert az utolsó hetekben is erős defetista politikát folytattak.

Helsinki. — A Hias igazgatósága Vilnából származó értesülése szerint Finnország kormánya megengedte, hogy a Litvániában és Svédországban tartózkodó menekültek, akiknek vízumuk van az Egyesült Államokba, Pelsamo kikötőjén minden további nélkül átutazhatnak céljuk felé.

Washington. — Washingtoni jelentések szerint a külügyminisztérium olyan értesülések birtokában van, amelynek értelmében az olasz kormány nem ad vízumot azoknak a zsidóknak, akik San Domingóba akarnak eljutni, hogy ott a zsidó telepeket megszervezzék és mint pionírok munkálkodjanak.

Fekföld. — A Délafrikai Zsidó Népkepviselet (Board of Deputies) a Cionista Szövetséggel karöltve megleghogya üdvözlő tévratot küldött Smuts főbörnöknek hévvenedik születésnapja alkalmából.

Zürich. — A Zürichi megjelent „Israelitische Wochenblatt” című lapban vezércikk jelent meg, amely többek között ezeket írja: „Az egész svájci hadsereg fegyverben van. Ezenkívül önkéntes csapatokat is képeznek ki. A svájci lakosság minden esetre fegyverre felkészül.

Jeruzsálem. — A jeruzsálemi, názáreti és más kerületek hatóságai újabbban elrendelték, hogy nemcsak a kikötő városokat kell elszőntíteni, hanem az ország belsejében levő városokat és falvakat is.

LEGVEDELMI INTÉZKEDÉSEK PALESZTINÁBAN. Olaszországnak a háborúba történt belépése messzemenő biztonsági intézkedések megtételét vonta maga után Palesztinában is.

EREDMÉNYTELEN AZ ANTISZEMITA IZGATÁS NORVEGIÁBAN. A Times stockholmi jelentése szerint a norvég lakosság nem hajlandó eleget tenni a német hatóságok zsidóellenes felszólításainak.

Borsecen június 15-én nyílt meg a 18 éve fennálló Hoffmann orih. kóser vendéglő. Olcsó árak, pontos kiszolgálás. Szives pártfogást kér: Hoffmann Restaurant.

ANTISZEMITA FASISZTÁK ELLENI RENDSZABÁLYOK KANADÁBAN. Montrealból érkező jelentések szerint a kanadai rendőrség az elmúlt hetekben nagyszabású razzizát és házkutatást rendezett a „National Union Party” helyiségeiben.

AUSZTRIÁBÓL ÉS A PROTEKTORATUS TERÜLETERŐL MÁR NEM ÜLDÖZIK KI A ZSIDÓKAT. Bécsből érkező jelentések szerint a zsidóknak Ausztriából és a cseh protektorátusból való kiűzését felfüggesztették.

JÓLSZITUALT ERDÉLYI FIATALEMBER házasság céljából megismerkedne, egy minden információt kibíró hálhálts utállyal. Tekintetbe csak azokat az ajánlatokat veszi, amelyek teljes címmel, esetleg fényképpel vannak ellátva.

LEÉPÍTETT, éreltségizett, technikai tudással bíró, iparművészeti rajzolásban is tökéletes, nagy ismeretséggel rendelkező zsidó tisztviselő, ki könyvelői és levelezői állásokat töltött be nagy vállalatoknál.

H-U-M-O-R

VIZBEFOJTASRA ÍTELVE.

Reb Chajem-Jankev, Chelem hírközöségének nagytekinélyű roshakolja kiment a piacra halat venni a szombat tisztelőre. Minthogy egyik kezében a falaszójtója, a másikban pedig a bojja volt, kénytelen volt a halat kabátja belsőszébe helyezni.

Elrettentő példál a szemtelen halat vizbefojtásra ítélik... A súlyos ítéletet azonnal végre is hajtották és a halat bedobták a folyóba.

HONNAN ERÉD?...

Jedí beteg lesi az orvos szavát. — A vizsgálat alapján megállapítom, hogy önnek diszepsziája van. — Istenem! És miből származik ez? — A régi görög nyelvből — válaszolja finom mosollyal az orvos.

Két ifjú orvostanhallgató nyári szünetre hazatagzik. Kisétálnak a hegyek közé és az egyik elragadtatva sóhajt fel: — Micsoda pompás levegő! — Az ám — töltija a másik, — kár, hogy nincs légesőhurutunk.

A PREMISLANI REBBERŐL...

Reb Mejerhez, a premislani cadikhoz jött egy tolvaj és szegyenkezve vallotta előtte: — Rabbí, egész életemben loptam és most öregsegenre szeretnék megírni, de szegyenkezem az emberek előtt.

Ne szegyenkezz — felelt Reb Mejer — én is fiatalkoromban hajlottam a lopásra, csak a köbhőgési ingerem tartott vissza. Félttem, hogy ha bemegegy valakinek éjjel lopni, csakhamar elárul majd a köbhőgésem és elfognak. Mit tettem tehát? Elmentem elhelyett a tanháza és éjjeli imát mondtam. Te is gyere el hozzám minden éjjel és együtt mondjuk majd az éjjeli imákat...

Ugyancsak Reb Mejertről meséli: Bejött hozzá egy özvegyasszony sirva, hogy lánya esküvő előtt áll és a vőlegény nem akar a chupa alá menni, amíg meg nem kapja a tehenet, melyet hozományul ígért neki.

Menj és vidd el neki az én tehenemet, amely az istállómában áll. — felelt Reb Mejer. Nemsokára bejött a rabbiné kiáltozva: — Rettenetes! eltűnt a zsidó! — Nem baj, — felelt Reb Mejer, — viszontlátjuk majd százhusz év múlva!...

LIEBERMANN-ANEKDOTÁK.

Max Liebermann, a pár éve elhunyt nagyevü német-zsidó festőművészt felkereste egy műbíráló. Előadta, hogy egy tehetséges fiatal művész nagy nyomorban van és támogatást érdemel. Vegye meg a mester egy-két rajzát ötven márkáért.

Liebermann megnézte a rajzokat, aztán fejcsóválva aca vissza a márpát és így szólt: — Sarah Bernhard mondotta egyszer: Tant d'amour, que vous voudrez, mais pas de coehonerie! Én pedig adok most száz márkát, de ezekből a rajzokból nem kérek!

Mikor Liebermann megkapta első rendjét, így szólt: Nem tudom, ezért gratuláció jár-e, vagy részvénytartkozat! Egy irigykedő kollégája pedig megjegyezte: — Vigyázzon, mester: Most jön a többi! Meri, ha valamelyik kutya sarokkővet fedezett fel, — a többi is rájár...

BUN DE IMPRIMAT. „GRAFICA”, ORADEA

NÉPUNK

Director și Șefredactor: Wasserstrom Sándor

ORADEA

Redactor responsabil: Leitner Zoltán

Térjünk vissza önmagunkhoz!

A zsidóságnak az életmegnyilvánulások minden terén tapasztaltnak kellene lenni. Okosabbnak és tapasztaltabbnak, mint minden más népnek. Mert mi — mint nép — öregek vagyunk és amint egyes emberek életében, úgy egy népi életben is a kor bölcsőbbé, liqqadtabbá és türelmesebbé kell tege a mai generációt.

Példát vehetnénk olyan népektől, amelyek sokkal jobb sorsot biztosított a történelem s mégis a bajba is valami csodálatos nagyságról tesznek tanúságot. A francia belügyminiszter a gyors napján, a tegyversznet! kezdetekor azt mondta szótartában: „Franciaországnak ma hallgatnia kell, hogy szive sirhasson.”

Mi zsidók sohasem tudunk elég méltóan viselkedni az időkhez. Legalább is eadig nem mutattunk elég érzéket a realitások iránt. S ez annál csodálatosabb, mert egyenlőleg minden egyes zsidó igen sok praktikus érzékkel bír és egzisztenciális küzdelemben talán lejobban kitűnik a többi emberek között.

Példa rá az utóbbi negyedszázad, amikor egy országot építhetett volna és nem tette. Azok a milliók, amelyek elvesztek a zsidóság számára, bőven elegetek lettek volna ahhoz, hogy ma már Palesztinában 3-4 millió zsidó éljen és a világ eie meredő zsidó-probléma egyrésze ezzel megoldást is nyert volna. Mer akkor is megoldást, ha a kéikédők szerint Palesztina a hadiesemények szférájába is került.

Nincsen iragikusabb az anyékné, meg a népek életében, amikor elmulasztják a nagy lehetőségeket. Mi zsidók sok mindent elmulasztottunk már, így többek között azt, hogy Palesztinát ugy építsük, ahogy azt a zsidóság mai helyzete parancsolóan megkövetelné.

Nem láttuk előre mindazt, ami követ-

kezik és hogy az előrelátás hiánya milyen rettenetű tragédiákat okozhat, azt ma már a francia példából is látjuk. Pedig a francia nép nagy, boldog és gazdag nép, amelynek megengedhet magának azt a történelmi „luxust” is, hogy döbbenetes tévedéseket kövessen el.

De mit teyünk mi? Soha ne legyen már valóságérzetünk? Ne lássuk még most sem, hogy mi a teendőnk? Megpróbáltuk néhány szóban mégis körvonalozni, hogy mily módon képzeljük el a zsidóság teendőit?

Először is alakuljon már ki lelkiünkben az a tudat, hogy egyetlen zsidó se ringathassa magát abban a hitű és nevetéses illúzióban, hogyha elszakítja magát a zsidó közösség bajától és kicsinyes nézőpontok szerint irányítja ügyeit, akkor mentesül a közös bajoktól.

Ha a zsidó közösség feléje nyújtott kéro markát nem éreíti ki oly mértékben, ahogy azt tenni elsőrendű kötelessége. Tehát: fel kell ismerje kötelességeit a feladatokkal szemben és a közösség iránti kötelességeit vegye alapos revizió alá. Meg kell ez mutatkozzék akkor, amikor az ifjuság kérdéseiről van szó, amikor intézmények kérik segítségét, amikor a zsidó sajtó közeledik feléje, amikor a többi közös zsidó feladatok követelik, hogy vegye ki a maga részét ebből a kötelességből.

De valóságosra akkor sem szabad cserben hagyja, amikor az ifjuság utját kell egyengesse. Ne ábrándozzon intellektuális

pályákról, hanem most már valóban a praktikus életpályák felé orientálódjék. De ne az ötven éveseket akarja átállítani, hanem a tizenöt-husz éveseket, s ezért a erdélyi zsidóságnak minden lehető el kell követni, hogy egészen más iskola-rendszeri adjon az ifjuság továbbképzésének szolgálataiba. Ipari gimnáziumokat és olyan lehetőségeket, amelyek mindinkább olyan irányba terelik a zsidó ifjuságot, amely az elkövetkező időknek lejobban megfelel.

Ezzel egyentartan fontos, hogy a zsidóság most már végre szakítson a kitélő való élettel. Tudjuk és tisztában van veie minden józan ember, hogy a zsidó végezt utját nem tudjuk eltéríteni eredeti irányától akkor sem, ha a klubok, kávéházak és egyéb szórakozóhelyek zsidómentesek is lennének. De az is bizonyos, hogy egy egészen vekonyka léteq felszines életéről itélik meg a zsidóság helyzetét. Ha egy nagyobb városban öiven vagy száz zsidó család asszonyai járnak-keinek elegánsan mindentel, akkor azt hiszik, hogy minden zsidó Eldorádoában él. Holott a zsidóság 95 százaléka keservesen küzd a mindennapi kenyérért és boldog, ha a drágulás nehézségeivel szemben mégis tud kenyereit, aani sápadt és sovány gyermekeinek. A peritériák és a zsidólelta uccák toleaglakásait nem látja csak a végrejelítő, viszont a szórakozóhelyek „napos oldalának” kevés, de sokszor tüntető és ellenszenves léteqet magával a zsidósággal azonosítják.

Meg kell mégis próbálni példát venni a francia néptől. Annak méltóságjellességéről az élet nehéz óráiban. Ott tudnak majd nagy áldozatokat is hozni a népi tességért és a jövőért. Próbáljuk meg mi is, mert kell legyen elég tapasztalatunk és népi-intelligenciánk ahhoz, hogy felhojjuk az idők szavát.

Az európai zsidóság történelmének súlyos óráit éli át. Talpalatnyi hely sincsen már, ahol a békés nyugalom boldogságában ringatóznék. Ezt vegye tudomásul minden egyes zsidó, s ezert kell élje ezentul magán és közösségi életét! Térjünk vissza önmagunkhoz! Térjünk vissza a régi zsidó etikához, mert ez a mi kimeríthetetlen erőforrásunk.

Megalakult Nemzet Pártja

Ofelése szombaton rendelet-törvényt írt alá, amely szerint a Nemzet Ujjászületési Frontja átalakul a Nemzet Pártjává, amely totális párt formájában fog működni. A nemzet erkölcsi és anyagi életének irányítását ez a párt végzi. A párt közjogi testület. A Nemzet Pártjának vezetőit Ofelése a király, mint a párt legfőbb vezetője írja alá.

A törvényrendelet egyik paragrafusa értelmében a köz- és megánvállalat igazgatóságába csak a totális párt tagja foglalhat helyet.

A Nemzet Pártja újabb rendelete értelmében, július 1-én megkezdődik a pártba való felvétel, amelynek két pontja van.

1. Egyéni kérvényekkel kell kérelmezni a pártba való felvételt.

2. A kisebbségek részére külön requisiterek állítandók fel. Zsidók nem lehetnek a párt tagjai.

Külön rendelet fogja szabályozni a városokban és falvakban a felvételek rendjét.

Amiről a béketárgyalásokon szó lesz...

TUNIS

AZ ÉRTÉKES FRANCIA GYARMAT

Most, amikor a francia hadsereg tragédiája immár beteljesedett, — a világ ecdelődésével tekint a francia gyarmatok iclé, amelyek sorsa most látszólag a győzők kénye-kedvére van bízva. A francia gyarmatbirodalom egyik gyöngye Tunisz, amelyre már elege is bejelentették igényüket az olaszok.

Tunisz 1881-ig a török birodalom egyik vazallus állama volt és azóta van francia fennhatóság alatt, tehát alig hatvan esztendeje. Ez idő alatt a francia szorogalom, leleményesség és kitarás virágzó országot varázsolta ebbe az északafrikai tartományba.

A zsidó történelmekutatók szerint ez esetben inkább feltételezésre, mint adatokra támaszkodik. E szerint már az első Szent templom lerombolása előtti időkben kerültek zsidók Tunisba. Viszont az már nem legenda, hanem — mint kiadott sírkövek feliratai bizonyítják, — az bizonyos, hogy a kereszténység fennállása óta élnek zsidók Tunisban.

A Titus által lerombolt Jeruzsálemből (70-ben a mai időszámítás után) sok zsidó vette vándorútját Tunisz felé. Ezek az első települők állattenyésztéssel, földműveléssel és kereskedelemmel foglalkoztak. Számos törzsre tagozódtak és Rómának adóztak. A római és később a vandál időkben a tuniszi zsidók jóléthez jutottak és annyira meggazdagodtak, hogy a keresztény egyház összejöveteleken kényszer-rendszerrel hozták ellenük.

A TUNISI ZSIDÓK VALTOZATOS ÉLETUTJA A RÉGMULT SZÁZADOKBAN

A vandál-uralom összeomlása után, 534-ben Justinian egy ediktumot bocsátott ki, amely szerint a zsidók egyenrangúak a többi lakossággal. A VII-ik században szaporodtak a zsidók azokkal, akik a nyugati gótok elöl emelkedtek az egykori Hispaniából. Arab történelmekutatók szerint a zsidók elkeveredtek a benszült berberekkel és néhány hatalmas berber törzs át is lért a zsidó hitre. Amikor Tunisz a bagdadi kalifátushoz került, újabb zsidó tömegek kerültek Tunisba. 788-ban Idris imámja eltávolodott a bagdadi kalifátustól. Akkor a zsidók egy része Idris hadseregébe került és mint önálló seregrész harcoltak. De nem sokára mégis visszavonultak, mert a kalifátushoz a világ többi zsidói hűségek voltak és ezért nem akartak küzdeni saját fajtásvérük ellen. Amikor Idris imám mégis győzött, akkor a zsidóknak nagy lejáró kellett fizetni és évente bizonyos számú nőt adni háremé számára.

800 körül Tunisz urai az aqabidák voltak, akiknek uralma alatt 909-ig a zsidóknak jó sorsuk volt. Különösen virágzott Kairuan.

HOL VOLT KAIRUAN ÉS MIRŐL NEVEZETES?

Egy időben Kairuan, vagy Keirovan Afrikája fővárosa volt, amelyet arabul Al-Kairuan-nak neveztek, Tunisz fővárosa volt annak idején, amelyet 670-ben alapít-

ottak és a mohamedánok „a paradicsom kapuját tisztelik benne”. 1881-ig, amíg a franciák meg nem szállták Tunist, európai ember nem léphetett ebbe a városba. A zsidó hitközséget már a VII-ik században létesítették itt és a XI-ik századi nagy tisztelben állott a keleti zsidóság körében. — Zsidó intézményei mintaszerűek voltak és sokszor mentettek meg kairuani zsidók megkínzott zsidó foglyokat az ellenség kezéből. Bőkezű mecénásai voltak a szurai és pumbaditai iskoláknak. Az itteni zsidók tanulási készsége közmondásos volt.

Ezek a babyloniai „saborérok” voltak, akiket a „szovajróé”, „mérlegelő”, „elvilágosító”-nak nevezték és Rawina halála után a babyloniai lezárt Talmudhoz még a végső megjegyzéseket fűzték. A különféle nézeteltéréseket — bizonyos kérdésekben — megvilágították és a vitát kiégszítették. Ezeknek a tudósoknak nagyrésze még résztvett az amoriták munkájában is és utána még néhány évtizedig tartott munkásságuk. A gaonatus kezdetéig ezeket a tudósokat „rabbanan savoré”-nek nevezték.

Kairuan-ban a XI-ik században virult legjobban az önálló talmudtanulás. Chusielben Elchanan volt e kor kimagasló egyénisége, aki virágzóvá tette ezen a vidéken a talmudi studiumokat. Követték őt nagy munkájában fia Chananel, akit mint Talmud kommentátort is ismerik és Nissim ben Jakob.

Amikor ennek a kornak vége volt, utána a nagy beduin betörések voltak ebbe az ősrégi városba, amely sok szenvedést okozott az ottani zsidóságnak.

Szent Lajos francia király 1270-ben kereszties hadjáratot indított Tunisz ellen. Ez a támadás erősítette a mohamedánok fanatizmusát úgyannya, hogy ennek következményeképpen az összes keresztényekkel és zsidókkal elkergették a városból. Ez idő óta vannak ebben a városban olyan marannus mohamedánok, akik a szombatot tartják, de már nem tudják, hogy ezt azért teszik, mert őseik évszázadokkal ezelőtt zsidók voltak.

A TUNISI ZSIDÓK NAGY SZEREPET JÁTSZOTTAK A TARTOMÁNY TÖRTENELMÉBEN...

A XIII-ik század első felében a tuniszi zsidók helyzete erősen javult, Kairuan-ban Tunisz városában Dzszerb szigetén jelentős zsidó községek virágoztak. Tunisz városában nem volt szabad benn letelepedniök, csak a város falain kívül, mert „idegenek”-nek tekintették őket. Később létesíthettek egy külön városrészt, amelyet „Hira”-nak neveztek, az már a város falain belül volt s ez fenn is maradt 1857-ig, mint Tunisz városának gettója.

A tuniszi kereskedelem a zsidók kezében volt, akiket sokszor igénybe vett a kormányzat anyagi kielégítése érdekében. 1535—1574 között Tunisz a spanyolok uralma alatt állott. Sok szenvedés okozója vált Bizerta, Sura és Slex zsidói község. Csak a török uralom alatt jutottak a zsidók vallásuk szabad gyakorlásához és

megfelelő autonómiához. De az önkényeskedő hivatalnok seregtől és a fanatikus tömegektől most sem voltak megkínáltak. A zsidóknak különleges viseletük volt, amely kék bluzból állott, amelynek nem volt gallérja és ujja. Széles, fekete nadrágot viseltek, fekete papucsokat és fejükön kicsiny fekete sapkát. Harisnyát csak télen viselhettek. Nyeregnélküli csacsikon és öszvéreken lovaqolhattak csak, más állva volt. A helyzetük a XVIII-ik században javult, amikor az európai hatalmak befolyása növekedett a török területeken. Ezek mindenkor megvédték a keresztényeket és a zsidókat a török uralom erőszakosságától ebben az időben, mert a zsidók és keresztények egyformán „idegenek” voltak.

A FRANCIA URALOM

50 évvel ezelőtt került Tunisz francia protektorátus alá. A zsidók természetesen ugyanazok a jogokat élvezték, mint a muzulmán lakosság. A zsidó lakosság Tunisban körülbelül 50.000 lény volt, de azóta lényegesen meggazdagodott. Ebből több mint 30.000 Tunisz városában lakott. Két nagy hitközség működik itt. Az egyik: Tunisi, (amik az első bevándoroltak ivadéka), a másik hitközség neve: Grana volt. Ezek a spanyol-portugál bevándoroltak leszármazottai voltak. A spanyol bevándorlóknak a XVI. században külön közösségük volt, amelynek „Kehel Gerusch” (az üldözöttek közössége) volt a neve. A zsidók anyagi helyzete javult, amint politikailag is erősödött helyzetük.

A XVII. században létesült itt a Talmud Tóra iskola, amely számos jelentős tudóst adott a világnak. Így nevezetesen: Lombroso Izsák, aki 1710—1752 között Tunis főbírája volt, s akinek „Sare Jichak” című Talmud kommentárja ismert. Ez volt különben az első héber könyv, amit Tunisban nyomtattak. A 18-ik és 19-ik századokban számos nevezetesebb rabbi működött Tunisban, akiknek joguk volt kereskedelmi és más polgári perekben bíraskodni a fennálló törvények szerint.

30 ZSINAGOGÁJA VAN TUNISNAK

Tunisz városának 30 különálló zsinagógája van. A legnagyobbak a portugál templom és Tunisi templom. Legtöbb kereskedő foglalkozást űz, de van közöttük szabófoglalkozó is. Körülbelül 15 város van, ahol 50-től 5000-ig laknak zsidók. Ezek között ismerlebbek: Bizerta, Nabel, Porta Ferina, Slex és Dzszerba szigete. Az „Alliance” számos helyen tart ism iskolákat. A „Junsik” külön ritus szerint imádkoznak. Néhány imát arab nyelven mondanak el, amely kifejtésben hasonlít a héberhez.

Jelenleg több mint 60.000 zsidó lakik Tunisban, és az összlakosságnak 3%-át teszi ki. Tunisban két, Slexben egy zsidó újság jelenik meg francia nyelven.

Tunisz sorsa e pillanatban bizonytalan. Az olaszok már régen bejelentették igényüket és a franciák megértik még, hogy gyarmatbirodalmuk gyöngye más uralom alá kerül. A zsidók helyzete semmiestre sem javulhat, inkább rosszabbodhat. Elvégre az olaszok a zsidókkal szemben legutóbbi időkben folytatott politikája nem sok jóra enged következtetni. Végeredményben: vederemo...

Kényelmes Pensió!
Elsőrendű or. kóser vendéglő és bodega
Gelbstein-nál, Bucuresti
Str. Azilul de Noapte 12.- Telefon 392-15
Olcsó és pontos kiszolgálás

A mai zsidó gyermekek

Két zsidó gyermektől lesz szó ezekben a sorokban. Az egyik kislány, a másik fiú. Mindkettő tizenegy éves. Az egyik pesti, a másik erdélyi. Semmiféle kapcsolatok nincsen, bevaljuk, eddig mi sem tudtuk, hogy a világon léteznek. De egy pillanatban — a német-francia legyőzvénytől történelmi napjaiban — jelentkeztek tisztavirág életükkel és fel kell figyeljünk rájuk egy röpké pillanatra.

A kislány: Pollák Zsuzsika, egy pesti iskolában egy mozgalom élére állott. Spontánul, minden nagyoskodás nélkül, mert úgy érezte, hogy a menekültek részére gyűjtésnek kell. És a kis gyermekközületben gyűjtött a pénzt. Ami a legérdekesebb az, hogy ebből szándékát a következőkben adja tudomására a többi gyerekeknek:

A tagoknak kijelentem, hogy semmiféle elnökség nincs. A tagoknak két kötelességük van: a tagdíjat befizetni, jól tanulni és jól viselkedni. Az összegyűjtött összeget a zsidó menekültek kapják. Kérlek benneteket, hogy legyen összetartás és erős akarat. Meglátjátok, hogy a jó isten megjutalmaz majd egykor minket. Most pedig ebben a súlyos időben, amikor a zsidótörvény által százszázalékosan el állásukat, gondolatukat azokra a testvérekre, akik szenvednek és menekülnek kell.

Igy szól ez a felhívás, amelyet csak a mai idő termelhetett ki, olyan gyermekközlet, amely egykor ebben a korban gyermekbábakkal játszadozott. Nem pedig ezekkel a komor szavakkal, hogy „zsidótörvény” és „menekültek”. De amint látjuk, ez a kor kitermeli a maga tizenegyéveseit is, akik már tudják, hogy

A kozák főtiszt vizitje

*

Nagynyám szép szobája ablakánál ült és látszólag semmi változás sem látszott rajta. Kint lármá, futkosás, kétségbeesés, önala nyugalom, béke és csendesség. De lassanint — órák, majd napok múlva — esüddé változott az utcákon a félelmes lármá, — de már az ő szíve vert, kopogott, síkolt, hogy ő maga is megijed a furcsa zajtól!

Könyörgött a szíve és ő figyelte a síró hangokat, melyek a tornán keresztül törtek utat a füléhez; azt mondta a szíve: „Nézd, te öregasszony, te beteges, magárahagyott, szerencsétlen nő, ne karckodj a halállal! Féj fél, menekülj el! Fuss, fuss innen, ahonnan észrevetlen fut mindenki. Félrebotolt kincsekben tapas a megrémült tömeg, csak a testél, az életét menti, a kincseit elhagyja, hogy könnyebben szabadon futthasson — bele a nyomorba, a nélkülözésbe, de az életét menti. És téged nevel, aki botorul a kincseidben üsz... Fussunk, asszonyom, mi is, menekülj te is, vidd magaddal a szivedet, — engemet, — akibe ezer tüzes szöglet kalapált bele a sors, aminek te vagy az oka, öregasszony, hüvelyem, nem én, mert te vagy az ember, a bűnös, én csak a legérzékenyebb testrészed vagyok, aki nem tehet semmiről, a te vétkedről, az egész életedről — és mégis nekem fáj mindíg minden bajod, minden keserved, te csak mindig elhitted nekem, hogy fáj... Nem akarok többet szenvedni, tunni akarok én is, menekülni innen, mint a többi sok ezer, vasuton, gyalog, éhezve, fáva; vigyél el, vigyél el, vigyél!”

milyen furcsa dolog a sok elnökségi, amit a felnöttek játszanak és azt is érzik, hogy most nem lehet másképpen, csak erőlyes szavakkal valamire hozzáfogni. Korunk életrevaló zsidó ifjúságának bimbóhájtása ez a tizenegy éves pesti Pollák Zsuzsika.

Viszont korunk gyermeke az a Diamantstein Ernő is, aki itt lakott közel hozzánk, a vadregényes csucsi hegyek eljén és a krasznai állami iskolába járt. Ez a tizenegy éves fiúcska meghasonlott az étellel. Ebben az egészen zsenge korban. Ugy lett, mint a kotumosz hős a régi görög tragédiákban. Méregpohárhoz nyúlt és mikorra ráakadtak szülei, már nem lehetett rajta segíteni. A méreg feliszvódott gyenge szervezetébe és a kolozsvári zsidó kórházban, ahova beszállították, még is halt. Alultól fogóttól elkeseredésében követte el tettét, mert Krasznan valami csinyt követelt el és félt, hogy megfnyílik. Akár ez az ok látszatra, akár más, bizonyos, hogy a mai kor gyermeke, ez a szerencsétlen Ernő, aki tizenegy éves korában a maga kicsiny, de általa hatalmasnak látott problémáját nem képzelte másképpen megoldani, mint hogy eltávozik az élők sorából. Erősen lelke színlüktet csordult már és tíz év elég volt neki, hogy a mai nyugtalan és nem sok jóva kesegelőtt étellel megcsömörjön.

Igy éretek meg tul-korán a mai zsidó gyermekek. Mert a kor, melyben élünk, nem enged számukra a gondatlan gyermekéveket. Nem is csodál! Amikor hasonlókora gyermekek világszerle a megsegázak hitását és legvedelmi fedezékek nyitkoságát ismerik meg és a művelnek mosdott nyugaton hasonlókoru gyermekek országutakon vándorolnak és bombaveleik által ledobott ekrazitól halnak meg, — akkor nincs többé Európa ifjúsága számára gondatlanság és boldogság.

Nagy kár ez, nagyon nagy baj. Mert nem elég, hogy tudjuk mennyire kegyetlen, rossz és csaknem elviselhetetlen ez az élet: de hogy 11 éves fiúcskák köveszenek el ügyilkosságot, ez korunk legigazibb fotográfiája.

Visszaemlékezés

egy beszélgetésre...

Nincs több ideje, mint másfél esztendeje. Egy párisi ur ült itt Erdélyben néhány napig. És folyton azt hajtozta az embereknek, akikkel összekertült: csak minél messzibb kell elmenni a keleteurópai embernek. Minél messzibbre, mert ki tudja, mit hoz a holnap. Látják, én előrelátó és okos voltam. Ma francia földön élek, naturalizált citoven vagyok, mi bajom is lehetne ezután az életben? Semmi. Véd egy hatalmas világbirodalom, oda ellenség soha nem jöhet s ha ki is törne a háboru, még mindig van annyi hely egy nyugati országban, ahol megtalálja az ember a kelendő nyugalmat, a maga és családja számára.

Levél érkezett néhány hónappal ezelőtt Londonból. Egy erdélyi fiatalember írta szüleinek. Itt elég biztonságosan élünk és csak aggodással gondolunk azokra a milliókra, akik Közép és Keleteurópa poklában kénytelenek élni. Mi lesz veletek? Jaj, mi lesz veletek?

Jöttek az aggodással teli sorok mindenfelől, csupa egyváltással teli és néha csendes lenézés vegyült a sorokban, vagy a sorok közé. De a sors utjai végtelenen kiszámíthatatlanok. A párisi ur „valahol Franciaországba” küldte családját. Ő maga katona vagy országutak lakója lett és ta-

roll” éppen. Jászott és szép fehér ujjai alati engedelmesen, magasztosan, finom bugással énekeltek a fehér-fekete kövek...

Nagynyám zongorázott és az ajtót nyilván nyitva felejtette...

Valaki megszólalt a háta mögött — franciául. — Madame, én közzéfogom ezt Önnek igen szíven. Csodaszép volt! De ne, ne ne léjen tölem, öröga öreg asszony...!

Nagynyám hátrahúzott a kesi széken és majd lekötötte réla, mivel nem velt látszó. A vendég félkarral átölelte a vállát és a kezét visszahelyezte a zongorára.

— Madame, olyan szép bosszu ujjai vannak, nézze csak! Az én ujjaim túlrövidek ehhez a játékhoz...

Es teltővid, kövérkés, rózsaszínű, hóhéber ujjait a nagynyám ujjai mellé helyezte és összemérelte! — O, mennyire ritylem — folytatta — nem is bészeli!

Nagynyám anyi mindentét gondolt össze egy perc alatt, hogy már nem is tudta mire gondoljon.

A melléte álló férfi a kozákok legyeres uniformisában, de ez a ruha most fehér és a süveg is fehér... Tehát valamilyen „főtiszt” valami nagyon nagy ur. És a fehér ruha amennyire bájos, annyira tiszteltelgerjesztő és parancsoló... És aki a ruhát viseli, sápadt arcu fiatal férfi, lábában égő fekete szemekkel és szöke heffürökkel a homloka körül és a fülein... Valami gróf...

A főtiszt hangja lágyan csendül meg a hűvös levegőben:

— Jászunk talán négykezt, asszonyom!

lán vágyódással gondol azokra a területekre, ahol még csend van és nyugalom.

A londoni levél írója sem tudja, mikor kell lerohanjan a légvédelmi pincékbe. Azok közül ott nyugaton senkisé tudhatja, hogy mi lesz velük, mert a helyzet nyugaton alaposan megváltozott.

Az élet utjai kiszámíthatatlanok. Nem lehet úgy „kalkulálni” véges emberi észszel, hogy az minden körülmények között sikerüljön. Ahogy azok sem tudták, mi lesz, akik vagyonuk egy részét a nagy nyugati bankokra bízták. Ki tudja és ki tudhatja előre, hogy mikor követ el az ember végzetes hibákat? Különösen a zsidó „előrelátás” nagyon véges valami. Mondhatni, vak tapogatózás és csak azt óhajtjuk, hogy ne torkoljon kétségbeesésbe...

Budapesten egy zsidó tábornokot temettek

Tábornokot temettek Budapesten. A farkasréti zsidó temetőben földelték el krupieci Bauer Gyula tábornokot, aki egyik legvirtezebb és legmagasabb rangú katonatiszta volt az osztrák-magyar hadserőnek. Bauer Gyula tábornok, akkor még mint alezredes a gorlicei áttörés előtt vette át a somogy megyei, illetőleg a kaposvári 41. és 42. kir. gyalogezred parancsnokságát. Ez az ezred a hadijelenlésekben több ízben a „legvirtezebb ezred” díszes építelmével szerepelt. Ez a most elhunyt zsidó tábornok állott a nagyhírű ezred élén és mint az egykori feljegyzések közlik, mindig az ezred élén haladt a legerősebb harcok idején is. A krupieci hadifényért kapta az előnevet is.

A temetésen sokan vettek részt a régi bajtársok közül. Magasrangú tiszték, zsidók és nemzsidók, így Szlatinay tábornok orvos, Zöld tábornok, Thomas tábornok, Dobó ezredes orvos, majd tényleges tiszték küldöttsége, a zsidó hadviseltek egyenruhás, hatalmas tiszti küldöttsége és sok olyan polgári ruhás előkelőség, akik ez alkalomra feltűzték hadiköltöztetésüket is.

Dr Kiss Arnold budai vezető főrabbi

költői szármalású beszéde tartott a koporsónál. Jeriko ostrománál — mondotta a főrabbi — éjszakai őrségváltásnál megkérdezték a sötétben közelgő tisztet:

— Közénk tartozol? ... Ez pedig így felelt: — Ne kérdezz, islen hadcsapatának parancsnoka vagyok...

Ilyen hadcsapatnak parancsnoka volt Bauer Gyula tábornok is. Aki gyermekkorában a budai zsidó templom kórusában énekelt egyházi dalokat és ezekhez mindig hű maradt. A főrabbi költői szármalású beszéde után Sirota Sándor főkantor éneke után Sternád István m. kir. kormányfőtanácsos a volt ezredtisztnek nevében bucsuzott. Erélyes, jószájas és hős katonának jellemezte az elhunyt főtisztet. Glass Tibor aranyvitézségi érmes, emléklapoz százados a zsidó hadviseltek nevében szólott. Sokan a volt katonák közül Budapestre utaztak Somogyvármegyéből, hogy bucsuzzanak volt parancsnokuktól. A magyar keresztény lásadalom is megilletődve parentálta el a hős zsidó tábornokot, ami vigaszt jelent a magyar zsidóságra a mai gyűlöletteljes világban.

Szomorú jelenség

Most, hogy az értelességi vizsgák befejeződtek, különböző körülményekre felhívunk figyelmeket. Az már nem kell feltüntetni, hogy a maturánsok között sok emi-nens zsidó fiú és leány van, mert az régi és közsímert jelenség. Elvégre a jó lelő-gást, a tanulási készséget, a tudományok iránti őszintes értelem nem veheti el tőlünk és gyermekeinktől senki és semmi. Az viszont egészen más és mondhatjuk, szomorú lapra tartozik, hogy az értelességi után nem sok tennivalója akad egy zsidó fiúnak. Egyetnre menjen? Miért? Hogy keserves évek küzdelme után szaporítsa az intellektuális nyomorban szenvedők lé-győjét?

Visszont az is igaz, hogy arról a bizonyos ipari pályáról is egészen más lett a jellegünk, mint volt régebben. Menjenek talán elektrotechnikusnak? Már irtunk ar-ról, hogy bizonyos tekintetben ez az ipari pálya is épen olyan tövises, mint a többi.

Ma már ezen a téren is teljesen megváltozott a lehetőség. Először is a kivándorlás teljesen lehetetlen, mert minden határ le van zárva. A tengereken is megszünt a közlekedés. Tehát ezek a bizonyos ipari és egyéb „kivándorlásra alkalmas” pályák sem azok, amilyeneknek évekként ezélt a zsidó és nemzsidó közvélemény beállította.

Ennek a jelenségnek kihatása észlelhető már a közepiskolákban is, ahol most löbben mennek fel felsőbb osztályokba, mint ezélt néhány esztendővel. De beszéljünk talán a most lejáró érettségiről. Eppen sővuot napjára eselt az írásbeli érettségi és bizony-bizony olyan fiúk és leányok is irtak, akik még soha nem tették ezt. Nehéz alternatíva előtt állottak. Vagy lemondani nyolc év munkájának eredményéről, vagy megszegni az ünnepet. Zsidó szempontból nincs és nem lehet e felelt vitalkozni, hogy vajjon mit teqyen egy zsidó ember, ha ilyen választan áll: inni, vagy nem inni? Mert erre kategórikusan azt mondhatjuk: nem inni.

Tényként megállapíthatjuk viszont, hogy Oradeun, — ahol meglehetősen nagy-számu diák érettségizett — egyetlen egy zsidó fiú akadt, aki nem ment neki az érettségi-nek az ünnepe miatt. A többiek mind irtak.

Nem rövid elmélkedést, hanem kötelelhetne inni arról pr és kontra. Kezdehelnék azon, hogy a nagyon vallásos többik közül a közepiskolákban, mert szerin-tük aki nem jár oda, nem kerülhet ilyen dilemmába. Ebben igazuk is van. De viszont kellenek zsidó intellektuális A tanügyi hatóságra sem lehet nehezíteni, mert a minisztériumban nem is tudhatták, hogy a szerda-estőlörtöki napon olyan zsidó ünnepe van, amikor nem szabad inni. Visszont az ó-királyságbeli zsidók felől igazán dönthetnek ahogy akarnak, mert azok — sajnos — nem vallásosak.

Szomorú jelenség, hogy egy nagy zsidóvárosban (szegednek leírni, hogy hányan szegtek meg a szent ünnepe) egyetlen fiú akadt, aki nem szegte meg az ünnepet, a többi vétkezett, nagyot vétkezett. Jaj, amiért a zsidó fiúk még annyi mártírúmat sem szenvednek, mint lemondani egy érettségiről, amit szeptemberben mégis pótölhatnak!

Nagyanym felemelkedik helyéről és udvariasan helyt mutat. És megrázza a fejét szótlanul, nem, nincs erje tovább járni — megjédt.

A főtiszt egész egyszerűen, szó nélkül elfogolja helyét. A hangjegyeket egy ideges, siető mozdulattal összecsapja és leereszti maga mellé a szőnyegre. Az újfi végülútnak a billentyűkben. Nagyanym hallgatja: szemenhallott néia ezt Valaki sír, másvalaki nevet, egy kis pacslira énekel, és egy ágyu csunyán, rémesen végigdörög a szobán. Furcsa dal ez nagyon! És milyen szép mégis... A vendég megismétli, talán tízszer is, de nem fárad bele. Nagyanym lélektelenül néllül figyel, magába issza a különböző melódia-kat, azután úgy érzi, mintha már megtanulta volna, csöndben elfinné...

A főtiszt pedig járskzik szünet és megállás nélkül. A homloka már csupa veríték. És mikor a menydörögészerű akkordok felszúgnak az újfi alati, a felső és alsó ajkát beharapja fogával egészen és az orra megremeg...

Nagyanym damasztál teríti le a kis asztalt és két régi, vászszűrű csészebe fölölget valamit. Csoklófét és süteményt készít, az apró szalvétákból művészi alakú habdíszra tesz, az odakerül a csészék mellé...

A játéknak pedig nem akar végeszakadni, nagy-anym apró léptelével szinte betöncel a másik szolába és amikor visszajön, a fején már nem az előbbi főkötő van, hanem arannyal hímizett fehér csipke... És a vállán nagy selyem kendő, tenyéryní hímizett fehérrosszakkal és szépséges rojtokkal...

Várakozón áll a vendég háta mögötti. Nagy-

anyám most olyan szép és olyan nemes, mint egy sokszerevelőtti zsidó király anyja... A főtiszt becsukja a zongorát. Feáll és a kezét a süvegéhez érinti. — Merci — mondja egyszerűen. A szeme végig-siklik a terített asztalon. Igen elegáns, tiszta és uri minden. Nos, a karját finom előkelőséggel nyújtja az én nagyanyámnak és minden kértés, kínálás, hang nélkül odavezeti az asztalhoz. Egy apró bonbont már a foga között ropogtat szét.

Nagyanym még nem szólt egy szót sem. Nem is eszik. És a főtiszt nem is hánya, észre sem veszi, olyan jóízűen falatozik, mintha lavágás után elláradva, iszonyu éhség lepte volna meg, vagy mintha odahahe élkezne — legalább is. És mikor elkészül vele, mikor alig telátni egy morzsácskát az asztalon, akkor összeteszi két kezét a mellén és elkezd imádkozni — oroszul. Nagyanym minden második szavát megérti. Ennél az asztalnál csak a szavak... Ezen az asztalon égneek máskor az ő péntekesi gyertyái...

A főtiszt feláll. Nagyanym utánozza. A főtiszt nagyanyám keze után nyul, ráhajol és kétszer egymáután, állg érezhetően megcsókolla. Azután mondhatatlan grandezzalet meghajolt előtte. — Merci, merci — ismételteti. — de kérem, szőljön egy szót! Nagyanym kivonja kezét a selyem nagyken-dője alól és önkéntelenül is anyáskodó mozdulattal végigsimítja vele a fiatal főtisztnek vállra csúszó se-lyemháját... Kisse bizonytalanul és lassú rekedően mondja: — Áldásom kísérje, fiam...

A főtiszt ismét meghajol és kimegy. Az üvegajtó hehkan becsapódik utána; nagyanyám az üvegre nyomja ijedt gondolataikkal teli, fűzes homlokát. És látja vendéget a verandán, a külső ajtó előtt, amit ágaskodva, gyors mozdulatokkal, rajzol, vagy ir valomit a fehér ajtó lakkjára. Percek múlva eliet.

És mikor Nagyanym óskiváncsisággal kinyitja az ajtót, a szemébe ötlék egy vörös krélarajz.

...Egy óriásra rajzolt feszületen egy kopnyult fejű férfi, szép fűvskoronával a fején és csöppögő vérlökkelk fehér homloka körül... A két keze, a két lába összekötözve és mindenütt anyyi, de anyyi vértől, hogy nagyanyám megfied és szerelne lemosni a sebes tagokat... Valami titkos erő kényszerítette rá, hogy mindannyszor félrefordítsa a fejét, hogy ne nézzen a keresztre festett alakra...

De mégis, most itt van az ő ajtaján...

A kereszt alatt pedig cirli beülökkel ez a felírás: „Hercegnőnek kijáró bódolat!”

És a parancs alatt, igen apró betűkkel, alig olvashatóan, egy hatalmas név, egy fiatal orosz főúr neve... és a dátum 1914...

Nagyanym meglepetve állt egy pillanattig. Mind-járt állta, hogy a jelt az ő védelmére ábrázolta az ajtóra az orosz főtiszt, hogy pogromra éhes katonái ne tudják, hogy a ház lakója zsidó... Azután besietett a szobába. A főtiszt szalvétáját belemártotta a mosdótába és ezzel őszir-halszor végigsimítja a szép freskót, hogy a kőpnek nyoma sem maradj sehol... És a művellet után az arca megennyhült, a szemé meg kikéckben ragyogott, mint zivatar után az ég...

J. B.

A ZSIDÓSÁG ÖROKÉLETŰ FEGYVERE:

Tank helyett - a Tan!

Kélezer év után, a zsidóság felépíti az ősi Jawne helyén a vallásos zsidóság új kulturcentrumát

Mióta a világ létezik, soha ennyire nem jutott szóhoz a fegyverek ereje. Minden csak az Erő. A szellem ezáltal teljesen háttérbe szorult. A világot a közeljövőben az erő fogja dominálni és hosszú időre visszavonult a szellem, amelynek uralma mégis csak el kell következnie, ha hiszünk az emberi fejlődésben és bizonyos rendületlenül abban, hogy nem lehet mindent az erőre építeni. Ha véges emberi életek mértékével mérünk, akkor bizony sokszor egy nap, vagy néhány hét is örökkévalóságnak tetszik. De ha a multba tekintünk, akkor mégis azt látjuk, hogy az örökkévalóság — még a véges emberi történelmi perspektívából is — az eseményeket olyképen determinálja, hogy Osiris „a kerék hol fel, hol le” jelszava újra és újra valósággá lesz.

Amíg a világ népei fegyverrel állnak szemben egymással, mintha a zsidó géniusz most is fintorral mutatná a világnak, hogy még az efemer értékű hódítások mellett is a Szellera örökkévalóságában kell bízunk. Kell-e ennek bizonyítására nagyobb és szebb dokumentum, mint az, hogy azig a fegyverek döntenek és embermüllők szenvednek és harcolnak, addig mi újra Tanházat építünk a régi megszentelt földön.

Ki nem ismeri a zsidóság soraiban Jawne-t? Azt a várost, amelybe 2000 évvel ezélt, a fegyverek uralma idején is elmenekült és konzerválódott a Tan, amely az örök zsidó fennmaradást biztosította. És mi újra felépítjük Jawne-t! Nem tankokat, nem zuhanó bombázó repülőgépeket, hanem Jawne-t! Ebben a célban és ebben a letben benne vibrál a zsidók multja, jelenje és jövője. Mintha az örök zsidó dac nyilvánulna meg ebben: csak-azértis Jawne. A Tan házat újra építjük és még dícséretesebb, hogy ezt a cionista-építők helyesebben mizrachisták, akiket annyira ocsároltak az ellenzők az elvult évlázdekben. A terv rövidesen megvalósul és ezzel a lepszilárdabb háziasít odja a palesztinai építő munkának, amelyet soha semmiéle vihar nem tud majd elrontani. Jawne újra élni fog és hirdetni fogja a multat és a jövőt.

A JAWNEI MULT TÖRTÉNELMI PERSPEKTÍVÁJA

Jawne szerepel játszott a zsidó történelem kezdeti idején is és idénikus Jawne-él-el. A görögök Jamnia-nak nevezték és sűrűn fordult elő a makkabeusokról szóló könyvekben. Josephus Flavius is említést tesz Jawne-ről. Ez az ősrégi város Jafía és az egykor, a filiszteusok idején Asdod-nak nevezett város között terül el.

Asdod különben egyike volt a filiszteusok fejedelmi városainak, amelyből ötöt ismer a történelem. Egy görög felírat szerint, amely egy templomi Tóra szekrény felett találtak, azt bizonyítják, hogy a hellén időkben egy zsidó község is állott ott. Ustia, a zsidó király elvette a

filiszteusoktól Jawne városát és széjjeldulta azt.

Jawne-nak virágzása idején kikötöje is volt, amiért is Plinius két Jamnia-ról is beszél. A második templom idején Jawne sűrűn lakolt és nagyon megerősített város volt, amely körül sokszor dúlt harc. Juda Makkabi, a jawnei lakosság ellen-ségeskedése miatt felégette a kikötőt az összes ott talált értékekkel együtt. Simon Makkabi meghódította a várost a rendes időszámítás előtt 137-ben és Jannaj Sándor idején újra nagyobb számban telepedtek le ott zsidók. Pompejus, a római hódító szabad városnak jelentette ki és Gabinus városparancsnok 57-ben, tehát pontosan 1997 évvel ezélt újraépítette. Augustus császár átadta Jawne-t Herodesnek, a zsidó királynak, aki a város bevételeit hugának, Saloménak ajándékozta.

Salome viszont tovább adta Livia császárnőnek, aki által később Augustus császár magántulajdonába került. Callula testvérére oltart is emeltek itt a pogányok, mire Jawne zsidó lakossága fellázadt Róma ellen. De Vespasianus leörbte az ellenállást és újra elnyomta a jawnei zsidókat.

MIKOR KEZDŐDÖTT JAWNE HIVATASA?

A zsidó nép élet-halál harcát vivta az óriási római birodalom ellen. Elkeseredett harc volt ez, mert a lét vagy nemlét kérdése lorgott kockán. Hónapokig tartottak már a rómaiak megszállva Jeruzsálemet, — ahol testvérharc dúlt és éhínség ütött leányt, — amikor az ősz vezér, Jochanan ben Zakkai elhatározta, hogy tárgyalni fog a római hódítókkal. Koporsóban vitette ki magát a városból azon a címen, hogy mint halottat eltemetik, de tulajdonképpen Vespasian elé akart kerülni. Nem ismeri a történelem a tárgyalás menetét, de a lényegét ismeri. Ahogy a Talmud írja: nem kért egyebet az ősz vezér, mint szabad tanítást és tanulási lehetőséget — Jawne-ben. Csak azt kérte, hogy legyen szabad tanulni és tanulni Jawne-ben.

A zsidó történelem tanúsága szerint ez a jelenség korszakos jelentőségű volt a zsidó nép további sorsára. Az általam, a zsidó állam megszünt halatőrő lenni és annak katonái és közigazgatási jelentősége a minimumra csökkent. Elkor az „államiság lényege” spiritualizálva lett a Tanháza. Hiába mondja a régi római felfogás: „in armis silent leges”, vagyis a háboruban hallgatnak a törvények, a zsidóság mégis megmutatta, hogy a Tóra törvényei, annak morális és etikai következményei nem hallgatnak és nem szűntek meg hatni, mióta a jawnei tanház pótolta az államiság kritériumait. Evezredék óta tart ez így és ezt a Jawne cipeli magával a gálusi zsidóság évezredek óta.

Jochanan ben Zakkai után a jawnei

Kís tükröcském mondd meg nekem Ki a legszebb a világon?

Gyönyörü vagy, de nem uador dönteni, hisz ezren és ezren hozzá szépültek, de csak azért, mert SULFAMYL pudert és krémét használták

iskola vezetője Gamliel II. lett (Gamliel de Jawne). A Bar Kochba lázadás idején teljesen kihalt lett a város és a törvénymogyaratók Uscha-ha menekültek. Azt már nem tudta követni a történelem króniká-sa, hogy visszatértek-e oda, vagy sem? Jawne szerepel még néhányszor a zsidó történelem folyamán, de legtöbb jelentősége mindig szimbolusában van. Juda-hanasszi idején a gabona kivétel és behozatal központja volt. A III-ik században keresztény egyházközösség alakult itt. Benjamin Tudolai 1172. évről a jawnei Tanház romjait írja le, ahol már egyetlen zsidót sem talált.

Estori ha Farchi is leírja a „Kator walerach” című könyvében, — amely 1322-ben jelent meg — hogy Rabbi Gamliel sírja felett egy szép mauzóleumot talált.

MI A HELYZET MA JAWNE KÖRÜL?

A zsidó nép életeréje kiapadhatatlan. Jawne tanházaiból indult el a zsidó tan, amely biztosította örök időre a népi fennmaradást. Az lett a zsidó nép szünet-tára a Tan, ami a csigának a háza. Azzal tud csupán élni, s ahogy a csigaháza összetörésével, a csiga is megszűnt élni, ugy a zsidóság is addig tud élni, amíg magával viszi a Tórat.

Most, amikor az egész világ recseg-ropog az Irózatos átalakulás súlya alatt, úgy érzi a zsidóság legcélnakabb és legelőrelátóbb része, hogy Jawne-t a maga egészen régi hivadásába kell visszahelyezni. A tanházat újra össze kell kapcsolni a népi örökkel. És Izrael ma ismét azon igyekszik országában, hogy nagy történelmi jelentőségű tettel vigyen vég-hez.

Mintha ezeknek a dörögő dinamitus időknek szólna a hír, amely azt hirdeti, hogy vissza kell szerezni Jawne-t, a szellemi Jawne-t a zsidóságnak.

Ezért Judaa déli részében a zsidó nemzeti alap löbhezer amam földet vásárolt. Ez a terület a földvásárlás szempontjából szabad területen fekszik és vajjon miről is „álmodozik” a terhes történelmi tradíciókat oly könnyedséggel viselő zsidóság? Tanházat akar most is felállítani Jawneban, hogy a zsidó tudományok kétezer éves száműzetés után újra erőre kapjanak ott az ősi talajon, ahonnan végtelen vándorúljára indult. A nagycományhú zsidó fiatalsga fog ott újra tanulni.

MIT MOND A TERVRŐL USSISCHKIN?

A terv oly grandiozus, hogy az meg kell fogjon minden vallásosan érzo zsidó szí-

vel. 1940 május 2-án (5700 Niszan 24-én) Jeruzsálemben ülést tartott a Mizrahi Világszervezet végrehajtóbizottsága. Ezen az értekezleten mondotta el Menachem Ussischkin alábbi emlékező beszédét.

— Már az előbbi világháború előtt arról álmodoztam, hogy megváltsam Javne-t, ezt a történelmi helyet és visszaállítsam egykori lényét. Immár tizenhét esztendője, hogy ennek az álomnak megvalósításával foglalkozom. Most végre sikerült megváltani kétezer dunam földet. Apró, liz, sőt három dunamos parcellákban kellett a földet megvásárolnunk, amíg a kicsiny részeket egyetlen komplexumba egyesíthettük. A talaj nagyon alkalmas intenzív gazdálkodásra, Chedera, Ness Ciona és Rechovot közelében fekszik.

— A föld, illetőleg második feladat: Javne, illetőleg Keren-be-Javne ujjaélesztése. Nagy jesivát kell alapítanunk a történelmi földön, ahonnan elindult a Tan az egész világba. Jesivát, amely példaként álljon az előző nemzedékek előtt.

— A jesivát magasabbrendű nevelőintézetnek kell tekintésük, amelyből vezető egyéniségek kerülnek majd ki, mert olyan hatást kell majd kifejten, ami kihatással lesz az egész világ zsidóságára. Az ilyen intézetre annál nagyobb szükség van, mert Lengyelország és más országok jesivái, a görög országok zsidóságának materiális és szellemi összeomlása folytán megszűntek elvégezni hivatalukat.

— Ami a pénzt illeti, — folytatta Ussischkin — igérem, hogy folyósítani fogjuk a megfelelő anyagiakat az építkezésekre, tantermekre, könyvtárra, tanárokat lakására, vízvezetékre, villanyvilágításra stb. Az erre szükséges összegek nagyrésze meg is van, a Simo Rafael Gots hagyatékából. Végül kéri a Mizrahi-t, hogy a még szükséges anyagiakat gyűjtse össze a világ vallásos zsidóságától.

Rav Meir Berlin kijelentette, hogy meg is szerzik még a szükséges összegeket és ezzel le is rakták a „Keren-be-Javne” alapkövét.

Erec Hiszroel szefard főrabbija, Ben Zion Uziel emlékeztet végül szülőre és Ussischkinre a következő áldást mondotta:

— Az Örökkévaló, aki a gondolatot a szívedbe plántálta, engedje meg, hogy megérjed megvalósulását.

Az aranykőnyvből is bejegyzik ezt a fontos dátumot, amely valóban történelmi jelentőségű esemény és kétezer esztendő után ismét lecsendül majd a Tan, Javne történelmi kővei között annyi keserves vándorlás után. Végre ismét otthonra talál majd a Tan, amelyért annyi vértanú szenvedett kihalást...

— Bucurestiben a „Népünk” példányszámunként kapható a „Modern Könyvtár”-ban, Calea Victoriei 30. (Telefon palotával szemben, szuterén).

Ezúsz!
menorák, gyertyatartók, serlegek, evészközök, templomi kezszerek bármily művészi kivitelben legolcsóbb árban.
Gyártása és eladása:
„TACAMUL”
ezüstárú gyárban
CLUB, Str. Gen. Neculce No. 8.

A vallásos zsidóság kiváló vezére:

Rav Meir Berlin 60 éves

A palesztinai építő munkának volt, és vannak kimagasló vezéregyéniségei, sok százezer névtelen hősei, de voltak minden időben erőteljes ellenzők. Ezek az ellenzők — nem mondunk vele utat — két csoportból rekrutálódtak. Az egyik csoport az asszimilánsoké volt, akik nem hitték abban, hogy eljön az idő nemskára, amikor az „egyetlen szalmaszál” Palesztina lesz, amelybe belekapaszkodhatnak. Ezeket áldúbörgölt az idő tankja. Nem voltak előrelátók és amikor Herzl kitézte a zászlót, akkor csak gúnyolódtak fölötte. De hol vannak a gúnyolódók és hol vannak a ki-nevelők tiai? Sokan, nagyon sokan közülük — Palesztinában.

De létezett egy nagy ellenzék a vallásos zsidóság körében is. Milyen ádáz harc folyt különösen a Mizrahi ellen, amely azt hirdette és hirdeti ma is, hogy a cionista szervezeten belül kell megvívni a harcot a vallás érdekében. A lélel egyszerű, mint kétszerkettő. Ha sok vallásos zsidó van a szervezetben, akkor mód adódik arra, hogy a vallás megfelelő létszámban részesüljön a palesztinai építő munka pionírjai részéről.

Ennek a munkának sokszor a hivatalos ortodoxia részéről — különösen a régi Magyarországon — voltak ádáz ellenségei. De itt is bekövetkezett az, ami az asszimilánsoknál is világhíresség lett. Akik tegnap még „örültségek” és „kaland”-nak nevezték a palesztinai építést, azok, amikor nem láttak más kiutat, boldogan vették és veszik igénybe azt, amit azok építettek, akiknek ők gyűlölködő ellenségei voltak.

SOKOLDALU, FÁRADHATATLAN, CÉLTUDATOS ZSIDÓ MUNKA

A cionista szervezeten belül évtizedek óta a Mizrachi vezetői a két kimagasló vezéregyéniség: Rav Fishman és Rav Meir Berlin. De míg Rav Fishman a Szochnutban működik mint az executív tagja és a mizrachisták politikai célkitűzéseit igyekszik fölé felhívni megvalósítani, addig Rav Meir Berlin a világban mindenfelé létező és működő mizrachista szervezetek organizációjának további társadalmi kiépítésének munkáját végzi.

Rav Meir Berlin a napokban ünnepelte 60-ik születésnapját. Amikor a jubileumról szóló palesztinai híreket olvastuk, meglepetéssel értesültünk róla, hogy Rav Meir Berlin még csak 60 éves. De sokan úgy vélik, hogy már hatvan éves?

Mert akik ismerik ennek a nagyszerű és kimagasló képességű zsidó vezérférfiának eddigi életútját, meglepetéssel kérdik, hogy miképpen lehetett összezsúfolni ennyi eredményt 60 rövid földi esztendőbe? Viszont mások, akik közelről ismerik Rav Meir Berlin céltudatos, nagyszerű egyéniségét, azok megijepetéssel hallják, hogy a zsidó vezérférfi már 60 éves, pedig mennyi fiatalos energia, munkakedv és lelkesedés akumulálódik benne.

Népszerű és kitűnő szónok Rav Meir Berlin, ritka jó szervező erő — ami rabbinnál nem mindennapos képesség — és nagyon régi, kiváló publicista, hiszen a „Mizrahi” napilapjának, a „Hacéfer”-nek lényegesen közreműködője. Számos cionista intézményben — amelyeknek világhírességük van, a palesztinai építő munka szempontjából, — vezetőséget látunk. Rav Meir Berlinnek köszönhető, hogy Herzog,

a szentföldi országos főrabbiival az élén, a németországi és lengyelországi rabbik a különböző tengerentúli és szentföldi területeken elhelyezést nyertek...

Aki látta Meir Berlin propagandautóját, hogy miképpen szervezte be a különböző országok vallásos zsidóságát a cionista munkába, hogy agitál és agitál a világon, tesszusokon, az megéri, hogy miért ünnepli halálát és szeretettel az egész palesztinai zsidóság a mozgalom eme kimagaslóan tehetséges vezéregyéniségét.

A VILÁGHÍRŰ WOLOSZNYI JESIVA VEZETŐJENÉK MÉLTÓ UTÓDÁ

Rav Meir Berlin 1880-ban született Wolosznyn-ben. Hosszu és változatos az életpályája, amelyről ezúttal nem akarunk részletesen megemlékezni. De annál érdekesebb családjának története, amelyről különben nem szoktak életrajzjait megemlékezni.

Különösen apja, Naftali Zwi Jehuda Berlin volt kitűnő talmud-tudós. Vezetője volt a hírneves wolosznyni jesivának. Apja 1817-ben született Mir-ben (Minszk kormányzóság) és 1893-ban halt meg Varsóban. Az ő fáradhatatlan tevékenységének köszönhető a hírneves wolosznyni jesiva, hogy a tanítványok száma 100-ról 400-ra emelkedett. Amerikában pedig olyan nagy adományok gyűltek össze, hogy az is nagy segítségére volt a jesiva további fejlődésének. A tanítás a vilnai guon módszerre szorított, ezen felül pedig a jesiva annak alapítójának, Chaim ben Issak Wolosznyn-nek szellemét tükrözte vissza. Arra törekedett ez az iskola, hogy a „pilpul”, amely életi szelleme volt a jesivának, értelmes és megjelölt magyarázatot kapjon. A wolosznyni jesiva csaknem valamennyi orosz, litván, lengyel és amerikai rabbi igaz oktató-iskolája volt, hiszen innen származott el a tudósok légköre, akik világhírt szerettek a wolosznyni főiskolának. A múlt század második felére és ennek a századnak az elejére csak a jesiva lényekora. Amikor 1892-ben az orosz kormány bezárta az iskolát, ezt a nagyon szomorú eseményt nagyon szívére vette Rav Meir Berlin nagynevű édesapja ugyanarra, hogy a következő évben meg is halt. Számos munkát adott ki, amelyek a talmudikus irodalom gyöngyei.

Ilyen volt a mizrachista vezér apja és ilyen milióban kapta nagyszerű nevelését. És külön szerencse, hogy Rav Meir Berlin páratlan képességét a palesztinai vallásos országépítés szolgálatába állította és ezen a téren alkotott nagyot. A világ vallásos zsidóságára ma — az események hatása alatt — még többre kell értékelje az ő korszakos munkáját. Hiszen az a zsidók, akik eljutottak a Szentföldre, uton-utóközben tapasztalhatják, hogy milyen hatalmas munkát fejt ki a mizrachisták szervezete azzal, hogy kolóniákat és városokat a zsidó Tanak igényeinek előlont teremteni és hogy szükségletté vált a vallásos zsidó szellem az egész Jisuvban. Rav Meir Berlin méltatlanság nem fejezheljük be méltóbban, mint azzal az Uristenhez intézett kérréssel: Vajha még évtizedekig tudjon teljes erejével és rátermettségével munkálkodni a vallásos Palesztina felépítése érdekében.

Inseris in registrul publicatiunilor periodice prin ordonanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul Bihor, Secția III-a.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Str. Miron Pompiliu No. 8.
Telefon: 24-40

Naptár 5700
Péntek: Szivan 23, június 28.

Szombat: Szivan 24, június 29. 3 פקס
Heti szidra: קרה
Heti haltera: ויאמר שמואל
Szombat kezdete:
üzlet bezárás 8.13
gyertyagyújtás 8.23
Istenízszelet kezdete 8.33
Szombat befejezése 9.35
Ros-Chodes Tammuz bencsolás.
Július 6 - 7-én: Ros-Chodes.

Francia nagy szellemek a zsidóságról

Ha pillanatnyilag el is halványult a francia gloire, azért a francia múlt mégis hatalmas és dicső. Talán egyetlen nép sem méltányolta annyira a zsidó géniust, mint éppen az a gall-szellem, amelynek oly sok kiváló képviselőjét ismertük meg a történelmi idők folyamán.

A múlt századok francia nagyságai mind emberiségéről és nagyságról emlekedtek. Ilyenek a XVIII-ik század nagy franciái is, akikre éppen ezekben a napokban kell emlékeznünk, mert ezzel is kellően méltatjuk azt a szolgálót, amelynek az emberi haladást szolgálták.

Példa erre gróf Mirabeau Honoré Gabriel írása, amelyet szívesen közzélünk.
Gróf Mirabeau Honoré Gabriel (1749-1791), aki a francia konvent legnagyobb szónoka és döntő szereplője. Berlinben tartózkodott annak idején és Henriette Herz szalonjában megismerkedett Mendelssohn Mózesel. Ezután kezdett foglalkozni a zsidók emancipációjával és a zsidókat Nagy Erzsébet porosz király előtt is megemlítette. Később könyvet is írt erről a kérdéssel 1787-ben, amelynek egy részlete így hangzik:

— Még soha egyetlen nép a világon ilyen rettenetes, ilyen kitarító üldözést nem szenvedett. Vad előítéletek, gonosz törvényekkel körítve nehezítették meg az életét. Ha a természeti események normális befolyását valami szerencsétlenség zavarta meg, bizonyos, hogy a zsidók voltak ennek az oka. Ha valami járvány, vagy éhínség elragadta a lakosság bizonyos részét, akkor a zsidók okozták ezek halálát, a kutak mérgezésével. És ekkor vagy egy halott, vagy pedig gyorsan felőss bíróság vitte őket — a fanatikusok nagy lelki öröme — máglyára.

Az egy háború rosszul végződött, úgy csak a zsidók árulása lehetett ennek az egyedüli oka és gyorsan levágták a „fészektelen áldozatokat”. Ha az uralkodónak, vagy miniszternek pénze volt szükség, a zsidóknak kellett azt kölcsön adni és ha a hatalmas adósságnak eszükbe jutott volna nem fizetni, akkor az adósságleveleket egyszerűen semmisnek nyilvánították. A védtelen híveket még boldogok lehetnek, ha nem árték ki őket az országból és nem büntették meg őket valami szerencsétlenségért, amin az adósok átétek.

— Akarjátok, hogy a zsidók jobb emberek

Szivbaj, érelmeszesedés, nőibetegségek, idegbajoknál, reumánál, stb.

Buziás-gyógyfürdő, Bánát, Románia

szénsavas-, vasasfürdők és ivókurák. **Fürdőidény május 15 — október 1.**
Gyógyulás, szórakozás, pihenés, strand, sport, tánc, mozi, park.
Muschong Hotel, Grand Hotel, Bazar Hotel, Adél villa, Antónia villa, Margit villa, valamint számos magánvilla és ház.
Információ: Fürdőigazgatóság és Oicium Local de Cură și Turism

és hasznos polgárok legyenek? — Dobjatos ki a társaséletből minden éket lealázó megkümböztetést. Nyissátok meg számukra a lét és a munka, a szerés minden lehetőségét. Ahelyett, hogy eltiltjátok őket a földmíveléstől, ipartól és a technikai tudományoktól, inkább serkentétek, buzdítsátok őket ezekre a pályákra. Törekedjétek arra, hogy a zsidók anélkül, hogy elhanyagolják atyáik szent tanításait, a törvényes rend alapvető tanait, az emberiségnek, a nagy emberi társadalomnak, amelynek ők is tagjai, jobban megismerjék. Legyenek a zsidó iskolák, a vallási dolgokat kivéve, mindenben olyanok, ugyanolyan elbánásban részesülők, mint a keresztény iskolák.

— Legyenek a népek is éppen úgy a legnagyobb vilássaabadságra, mint a többi népeknek. Elhessenek a zsidók a saját vallásuk törvényei szerint. Egyezővel: Helyezték őket az összes polgárokba és erősítsék meg őket ezekben és ez igazságos elbánás rövidesen az állam leghasznosabb polgáraivá fogja tenni őket. És ez eljárás meggyógyítja a számtalan szenvedést, amit nekik okoztak és viszont a sok hibát is, amikre egyenesen rákényszerítették őket. A részletekben ennek az egészen új, de annyira egyszerű tervnek a kivételé kétségtelenül alkalmas országok és kormányzatok szerint szükséges különböző módosításokra és módosításokra. Kétségtelennek kell azonban venni a zsidók politikai reformjánál azt az egyedül lényeges pontot, hogy ez a nép a természetből éppen úgy meg van áldva azzal a kézséggel, hogy jobb és boldogabbá legyen, mint bármely más nép és hogy az egész emberiségre hasznos, az igazságosság által parancsolt, az okos és egészséges politika által követelt eljárás az, ha helyzetüket megváltoztatjuk...

Mirabeaual egyidejűleg Gregoire nevű katólikus pap hasonló tendenciájú könyvet tett közzé, ennek egy kis részlete így hangzik:

— Oh, ti népek! Tizennyolc század óta tiporjátok lábál Izrael fiai.
Dühötökben mindig ennek a szerencsétlen népek a sarából szedtetétek, kerestétek ki az áldozatokat. Azt akarjátok, hogy a zsidó nép elleni gyűlöletet utadatok is örököljék? Lásátok be, hogy új korszak következik! Ennek az új korzaknak a kapuját fel kell ékesíteni az emberiséget hátképmájával! A zsidók is tagjai a népek nagy családjának. Az isteni kinyilatkoztatás rájuk éppen úgy kiterjed, mint ártékok. Nyissátok tehát számukra helyeket, ahol zavartalanul élhetnek, ahol könnyűket felszáríthatják. Végre a zsidó polgár is mint polgártársát és barátját élhesse keresztény polgártársát, szerencsétlen viszonzva annak keresztény szeretetét...

— És ez a nép, amely évszázadok óta ilyen ragyogó elméket adott a világnak, most a legkétségbeesettebb helyzetben van. Sír a lelkünk és vérzik a szívünk, amikor halljuk rádiókból és olvassuk újságokból, hogy milyen szomorú állapotban van ez a nagy nép. Évszázadokon át mutatott irányt az emberiségnek és a francia nép volt az, amely a szabadság, testvériség és egyenlőség fogalmát realizálta. Vajjon amit akkor a párisi utcákon barrikádokon harcoltak ki, az 150 évvel később éppen Páris utcáin omlik össze?...

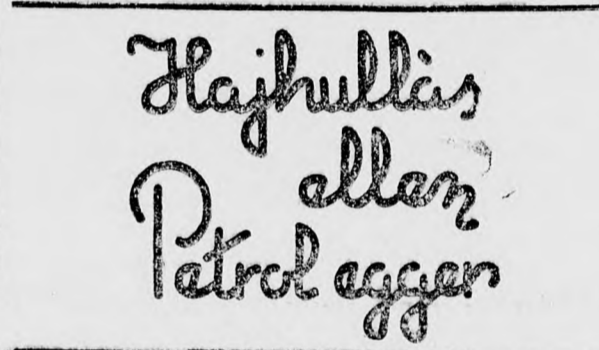
— Törökország nem engedélyezi a zsidó menekültek partraszállását. A „Liberdad” nevű vilórlás hajó, melynek feladatul mintegy 80 lengyelországi, csehországi és bulgáriai zsidó menekült van, a napokban Istambulba érkezett. A török hatóságok megtiltották a hajónak, hogy horgonyt vessen a kikötőben. Minthogy az elelem kilógott, úgy vélik, hogy hamarosan Palesztina felé veszi útját a menekült hajó.

— Eljegyzés. Rosmann Editke (Dej) és Diamantstein Zoltán (Cluj) jegyesek. (Mind-en külön értesítés helyett.)

Beck Szidike és Freilich Lázár (Subotica) jegyesek. (Mind-en külön értesítés helyett.)

— Házasság. Weiss József Somcuta Mare és Káhn Helén e hó 28-án tartják egybekelési ünnepüket M. k. e. h.

— Palesztinából visszatért az olasz követtség személyzete. Kairóból jelentik: Maziloni olasz követ Palesztinába utazott, ahonnan visszatér Olaszországba. Vele együtt van a követség sa konzulátus személyzetének 231 tagja. A római Stefani távirati iroda jelentése szerint Kairónak az angolok által történt elfoglalására igen felháborította az arab világot. Faruk király és a brit nagykövet között erős a feszültség.

— A dániai zsidók helyzete. Ha az oslói zsidók, akiknek száma nem haladja meg az ezret, aránylag keveset szenvednek, az ötezer kopenhágyai és néhány ezer dániai zsidó menekült súlyosan érzi a rája néhezod terhet. Dániában főleg gazdasági és társadalmi téren léptettek életbe zsidóellenes megszorításokat. Az antiszemita tisztoatót hadjátat megindult, a színházakból és színtársulatokból kitiltották a zsidókat, azokat a vállalatokat pedig, amelyek nem vetették alá magukat a megszálló hatóságok rendelkezéseinek, bezárták. A zsidó orvosok, ügyvédek és tanítók elvesztették szavazati jogukat az illető szakmai szervezetekben. A zsidó diákok és tanulók nagyrészt kizárták az egyetemokról és középiskolákból. Tudni vélik, hogy a Norvégiában tartózkodó menekültek túlnyomó részének sikerült idejében Svédországba menekülnie.

— PARÓKAK LEGSZEBB KIVITELBEN gondosan és megbízhatóan készünek HANDEL fodrászatban. Oradea, Str. Reg. Carol II. No. 3.

Megnyit! Megnyit!
BUCURESTIBEN
KLEIN ort. kóser
étterme (Aradról)
Elegánsan berendezve. — Kiváló erdeilyi konyha.
BUCUREȘTI, Str. Brezoianu No. 14. I. cm.
(Vis a vis a Hotel Princiari-ral)

Erdélyiek figyelmébe!

DROGUERIA CARAIMAN

BUCUREȘTI
Academiei 1 colț cu
Str. Doamnei
Tel. 545.89.

Nekiadon tartja az összes bel- és külföldi gyógyszer-különlegességeket, injekciókat, valamint az összes illatszereket és kozmetikai cikkeket. Nagy választék Houbigant, Caron, Chanel, Michel, Guerlin, Patou, Grole, s.b. gyártmányokban.

Kérem kirakatalmat megtekinteni és mérsékelt áramlort vételköltséget nekik megköszönni.

SALAMON MÓR
gyógyszerész
DROGUERIA CARAIMAN

Betsceca június 15-én nyílt meg a 18 éve fennálló Hoffmann orth. kóser vendéglő. Olcsó árak, pontos kiszolgálás. Szíves pártfogást kéri Hoffmann Restaurant.

A haifai városi tanács légvédelmi intézkedései. Sabatáj Lévi, Haifa főpolgármestere magához kérte a zsidó és arab sajtó képviselőit, akik előtt kijelentette, hogy a városi tanács széleskörű intézkedéseket tett a polgári lakosságának légitámadások elleni biztosítására. A kormány jóváhagyásával háromezer fontot szavaztak meg övöhelyek építésére. A kormány ígéretet tett arra, hogy ezen az összegben kívül sürgősen újabb hiteleket bocsájt a város rendelkezésére. Az övöhelyek tízezer ember befogadására lesznek alkalmasok. A háztulajdonosokat felszólították, hogy közölik a hatóságokkal azokat a helyeket, amelyek épületeikben légtámasz fedezékül szolgálhatnak. A városi tanács külön felvilágosító irodát létesített. Az hódoban a kormány több szakértő hivatalnokát teljesít szolgálatot. Sabbatáj Lévi közölte végül azt is, hogy a kormány a napokban rendeletet tesz köze, amelyben kötelezi a háztulajdonosokat arra, hogy egyéni övöhelyeket rendezzenek be. A városi tanács kész bizonyos könnyítéseket tenni ebben a tekintetben a háztulajdonosoknak.

KOLOZSVÁRON keresse fel a CARMEL ort. kóser vendéglőt. Calea Recele Ferdinand 33. (Str. Dacia sarkon, a Regei kávéházal szemben), ahol pontos kiszolgálás mellett a legjobban étkezhet.

Külön polgárőr alakulat Palesztinában. A telavivi városvezetés, a Jewish Agency, valamint a rendőrfelügyelőség egész alatt polgárőr alakulatot szerveztek Palesztinában. Az alakulat több mint ezer önkéntesből rekrutálódik, akiknek életkora a 30—45 év közötti változik. Feladatuk a rendőrség támogatása és a közrend biztosítása. Szolgálatukat nem kapnak fizetést, de a kormány lakást és ételmezést biztosított számukra. Külön kiképző tanfolyamot kell látogatniuk.

ÉRETSEGIZETT, technikai tudással bíró, iparművészeti rajzolásban is tüköletes, nagy ismeretséggel rendelkező zsidó tisztviselő, ki könnyvelői és levelezői állásokat töltött be nagy vállalatoknál, keres képességeinek megfelelő állást, vagy eltagad képviselőteket, akvizíciós levélkezéssel bármely szakmában. Szíves megkeresést kéri „Agilis” jellegű a Népünk kiadóhivatalába.

A svájci zsidó menekültek nehéz helyzete. A svájci zsidó sajtó komolyan aggódik számos zsidó menekült sorsáért, akik tragikus helyzetbe kerülhetnek abban az esetben, ha a nemzetközi események alakulása Svájcot is belesodorják a háborús konfliktusba. Az L'Israélite Suisse című lap felhívást intéz az amerikai országokhoz, hogy sürgősen bocsássák be a menekülteket. A lap szerint Amerikában a menekültek milliói találhatóak otthonra. Futcsa az — írja a L'Israélite Suisse, — hogy egy évnek kell eltelnie néhány száz menekült sandomingoi telepítéséhez, nem is beszélve Alaszkáról, és a Fülöp szigetekről, valamint más területekről, amelyeknek gyér lakossága megengedné a sűrű betelepítést.

Iparvállalat volt vezető tisztviselője, kitűnő munkatér, elsőrangú referenciákkal, megfelelő elhelyezkedést keres Erdélyben. „Administratív elő” jellege alatt a kiadóhivatal továbbít.

A zsidók helyzete Hollandiában. Egy Angliába érkezett holland újságíró cikksorozatát közöli a Daily Heraldban, a német megszállás alatt szerzett tapasztalatairól. Kijelenti többek között, hogy zsidók csak akkor lépnek az utcára, ha ez feltétlenül szükséges. Ezidőtálig azonban egyetlen zsidó-ellenes rendeletet sem bocsátottak ki és a németek egyelőre figyelmen kívül hagyják a vallási kérdést. A Jewish Chronicle szerint drótnélküli üzeneteket fogtak el Amszterdamból, amely bejelent, hogy a városnak az oliai számú vidéki menekültek által történt megszállása következtében járványos betegségek léptek fel az amszterdami régi zsidónegyedben. A haicai, amszterdami, és rotterdami zsidó hitközségek irodáit lezárták — jelenti szintén a Jewish Chronicle.

Bukaresti nagyvállalat volt főtisztviselője, széleskörű ismeretséggel kizárólag elsőrendű cikke eladására képviselőt keres Bukarestre. Megkereséseket a „Népünk” kiadóhivatala továbbít.

* Szeples, lotos, kiütéses, pattanásos, ráncos, mitesszeres arcból, bársonysima, liszta, üde, rózsás, tetszetős, vonzó és szép lesz a Génusz arckrém használatától. Egy tégely esteli vagy nappali arckrém 50 lei. Génusz puder 45 lei. Génusz szappan 25 lei. Készíti és postán szétküldi utánvéttel Földes gyógyszerár. Levelezőlapon megrendelhető.

Zsidó hajót Anglia szolgálatában. A „Palestine Maritime Ltd” hajóársaság az angol kormány rendelkezésére bocsátotta a Har Zion és Miriam nevű hajókat. E két hajó a háború befejezéséig a Haifa—Liverpool vonalon fog közlekedni. A hajón néhány angol tiszttel eltekintve, tulajdonos részben zsidó tengerészek teljesítik szolgálatot.

IGAZSÁGTALAN ERDELYI HATALEMBER házas-ság céljából megismerkedne, egy minden információt kibiró háttérrel utánnyal. Tekintetbe csak azokat az ajánlatokat veszi, amelyek teljes címmel, esetleg fényképpel vannak ellátva. Ajánlatokat „Mazlov” jellegű a Népünk kiadóhivatala továbbít.

Látogassa Nagyváradon

CARMEL

orth. kóser éttermet új helyiségében, Regina Maria-tér 1 (Dermata mellett)

Figyelmes kiszolgálás, lakodalmak rendezését vállaljuk. (Utazóknak kedvezmény)

Budapestre utazók figyelmébe

Orth. kóser penzió Budapest központjában
Andrássy-ut 43 szám

Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák folyóvízzel. - Kívánatra diétás konyha.

Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Friedman Józsefné
Kármel-penzió (Andrássy-ut 43)
Te'efon 12-89-67

Herbert Lehman beszéde Palesztina mellett. Az egyesült amerikai zsidó gyűjtőalapot kampányának megkezdése alkalmából Herbert Lehman, Newyork állam kormányzója rádióbeszédet mondott, amelyet az összes amerikai leadó állomások közvetítettek. Beszédében Lehman többek között ezeket mondta: — Palesztina felépítése az óra mulhatatlan parancsává változott, hiszen a zsidók ezrei kényszerültek közülükbe venni a vándorbotot és a világ összes jóakaró emberének erkölcsi kötelessége bebizonyítani együltérzést az üldözöttek áldozataival oly módon, hogy tényleges segítséget nyújtanak nekik. Örömmel látom azt, hogy Amerika zsidósága odaadón teljesíti kötelességét a palesztinai művel szemben, amelynek felépítése biztosíthatott nyújt majd az üldözöttek millióinak. — Hasonló szemléletű beszédet mondott Johnson tábornok, a Dew Deal volt vezetője és Any Hearst amerikai író is.

Tavaszi cipőszükségletét

Kohn István

belvárosi cipőszalonjában szerezze be
Oradea, Farcul Traian No. 1.

A cseh zsidók mozgósítása Palesztinában. Hivatalos közlemény szerint a telavivi cseh zsidók minden várakozást felülmuló módon tettek eleget a cseh konzulátus ama felszólításának, hogy katonai szolgálatra jelentkezzenek. A látogat az, hogy szinte kivétel nélkül minden cseh zsidó eleget tett a jelentkezési kötelezettségének. A besorozottak egynegyede a francia fronton kíván harcolni.

Kadlec dr palesztinai cseh főkonzul kijelentette, hogy a cseh nemzeti tanács nagyobb önkéntes csapatot küldeni. A cseh zsidók összefogásának máskülönbön demonstratív célja volt. „Bizonyítani kívánjuk a világot — mondotta a főkonzul — hogy Csehszlovákia még létezik és módjában áll polgárúit nemzetvédelem céljából mozgósítani.”

KINDERFRÄULEIN, ISRAELITIN, deutschsprechend, verlässlich mit Jahreszeugnissen zu anderthalbhühnrigem Kind in ort, koacheram Haus sofort gesucht. Zuschriften an Adolf Lustig, Timisoara IV, Fabrica de Pălării S. p. a. str: Müller Guttenbrun No. 5.

WASSERSTROM SÁNDOR:

A Jeruzsálemi szent-templom miniatürje a bukaresti egyetemen

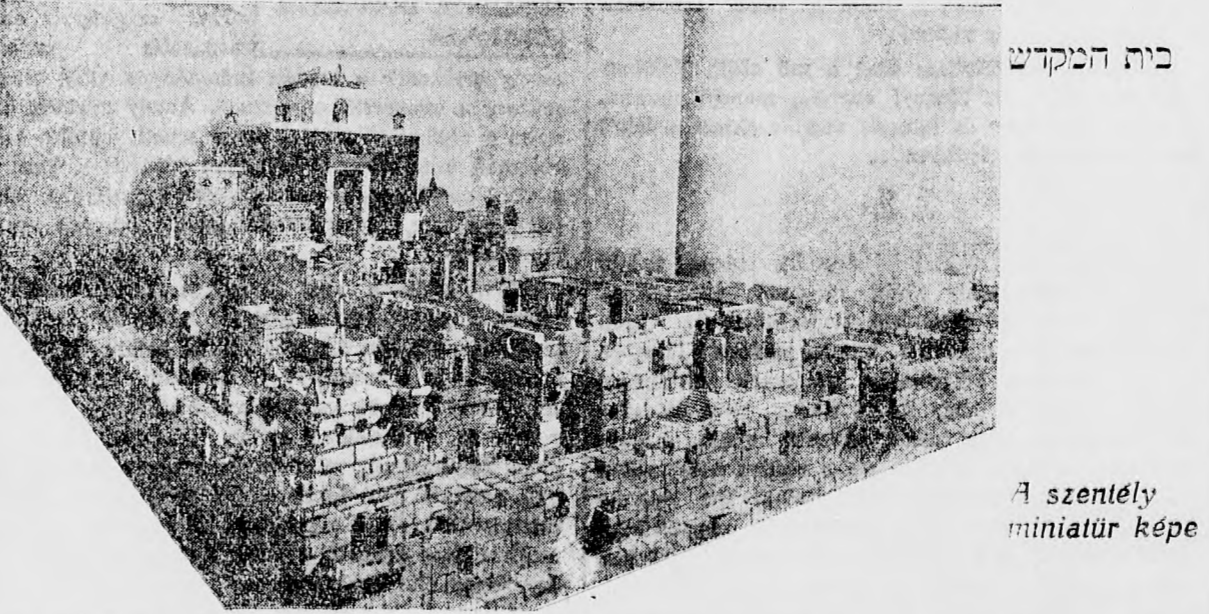
1.
Bucuresti, június végén. Mint egyes emberek hangulata, egy a világjárósként is váltózik. Sokszor „rosszkedvű” a város, máshor meg kedélyesebb. Igaz, hogy attól is függ, hogy az ember is, aki személt, milyen hangulatban van. Epen azokban a napokban jártam-keltem itt, a Capilala-ban, mikor perceként jöttek a hírek nyugatról, a francia frontjáról. Talán fölértékes szöcséplés, amikor emlékeztem időzem az olvasónak, hogy Bucuresti kultúrája mennyit kösöröhet a „nagy latin nővér”-nek a annál megképzőbb, hogy a világörténelmi tragédiát — legalább külsőleg — milyen nyugodtan fogadja Bucuresti. Sehol semmi izgalom, sőt, hámulatos nyugalom mindenfelé. Az emberek Jóhoknak mindennapi munkájuk után és mégis a lapok örökönt megjelenté redés és különkiadásait is egyed-ven vásárolgatják.

2.
A FŐVÁROS NYUGALMÁNAK ÉS BIZTONSÁGÁNAK OKAI
Valemi nem is érthetetlen, ha nem feltehető nyugodtság és biztonság uralkodik az emberek idegét fölött. Olyan magabiztos a millió hangyaboly, amely — ha már hasonlatos tar-tunk — nem a riadt hangyafőrsadalom képét mutatja, hanem azoknak a szorgalmas hangyáknak tér-

borulató. Nem kötötte gályáját sehova, tehát szabadon halad a nyílt tengeren és felséges Kormányosa felé hálalati szívet tekint egy nagy ország minden rendű és rangú polgára.

3.
MENEKÜLES A HARCÉRTI ÉRTEKELÉSEKTŐL
Az eseményekről érkező hírek olyan rohamosan témadják az embert, hogy mégis szőrekorozásra vágyik. De nem amilyen hétköznapi és primitív embereket kielégítő „szórakozásra”, hanem olyanra, amely méltó hozzánk, zsidókhöz. Különösen egy zsidó lap szerkesztőségének kötelessége ilyenkor elmélyülni és nem tévőzni a sok lenyűgöző események között. Minek is ülni a fényes kávéházak márványasztalainál, ahol kávéházi Konrádok magyarázzák, rajzolgatják, hogy mit is teettek volna ök Chamberlain és Reynaud helyébe és hol hibáztak a világhírű államférfiak. Üres szőcséplés ez és bizony már sokszor nagyon is unalmas kezd lenni. Az a sok „ugye megmondiam” már egyáltalán nem érdekes s míni fentebb jelzem, valami olyan után vágyom a nagy város forgatagában, ami elvonzalkoztat és megnyugtat.

Mintha a sors vezetett volna, úgy kerültem egy régi, kipróbált barátunkhoz, König Miksa Aradról ciszármazott szállító exportőröz, akinek panaszolatam, hogy szeretnék velahova, vagy valamilyen

A szentély miniatür képe

olyan zsidóvonalasú eseményhez, vagy emlékehez menekülni, ahol ne legyen harcérvi jelentés, meg fegyverrel, mégis sok ezer kilométernyire is dühögnek innen fölünk, a tankok és bombázások a repülők.

König Miksa, ez a minden zsidó ügy iránt érdeklődő nagyszerű vállalkozószellemű erdélyi zsidó és lelkescionista, aki hónapokot töltött legutóbb is az épülő Palesztina földjén, örömmel jelezte, hogy olyan „szórakozásról” fog gondoskodni, amiért nem csupán én, hanem a „Népünk” olvasói is hála-sak lesznek.

Azonnal a telefonhoz sietett, feltárcsázott egy számot és kérte, hogy várjak türelemmel. Fél óráig

Bevallom, hogy eddig nem sok érdeklődéssel hallgattam önéletrajzát, ami érdekes és változatos volta mellett sem olyan esemény, ami eltérte figyelmemet a mindennapi, de szenzációs történések-től. De amit ezután mond, annál nagyobb érdeklő-désre tarthat számot, mert tulajdonképpen arról van szó cikknünk további során.

— 26 évi fáradhatatlan kutatás, szellemi és fizikai munka után sikerült rekonstruálnom a négyzet méteres miniatürben (arány egy a százhoz) a Jeruzsálemi második Szent-templom iszkéletes mását.

— Mi adta az impulzust erre Önnek rabbi ur? — tettem fel a kérdést. Mire dr Stein elmondja a következőket:

— Külenc éves voltam, amikor először életemben megpillantottam a Kotel Maaravit, a Siraalom la-tát. Tiszteav napja volt éppen. Megborzongtam, Ezré-vel ültek a gyászoló hívek a földön és sirtak, csó-

A parányi ember...

a nagy természettel szembenélva, küzd a maga nyugtalan, kielégíthetetlen idegével s qyenge szervezetével. Bámulatos szívóssággal akarja meghódítani az egész világot. Pedia rászemlélhetne arra, hogy ezáltal napról-napra kopik-romlik szervezete és észrevétlenül halad a megsemmisülés felé, mert nem bírja a nagy tempót képzeletének világgával felvenni és előbb-utóbb a betegségek sorozata támadja meg szervezete ellenálló képességét, u. m. ideges gyomorbai, bélzavarok, epe- és májmegebetegedések, ideges álmatlanság, szédülések és hevlések.

A világhírű amerikai „GASTRO-D”, amely egy nemréiben felfedezett gyógy-növény kivonatából készült, súlyos gyomor- és bélbajok esetében kitűnő eredményeket adott és amelynek gyógyhatá-sát ugy külföldi, mint belöldi orvosi szak-lapok legelismertöbben méltatják.

„GASTRO-D” kapható gyógyszertár-akban és drogeriákban, vagy postán megrendelhető 150.— lej utánvét mellett Császár E. gyógyszertárban, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

sem tartott és egy kicsi szakács ur lépett be az ajtón, akit König Miksa hívatott. Bámulat egymás-nak hennüket és megtudom, hogy dr Stein Emá-nuellet illeek szemben, akiről e pillanában még nem is tudom, hogy mit is tud „megnyugtatót” nyújtani a mai, eléggé ideges atmoszférában.

4.
EGY IGEN ERDEKES ÉS ÉRDEKLŐDÉSSEL TÖLTÖTT VALTOZATOS ÉLETRAJZ
dr Stein Emánuelre, akiről megtudom, hogy 51 évvel ezelőt született Clujon. Elmondja, hogy gyermekkorában Jeruzsálemben került szüelivel együtt és ott szerelte meg rabbi-ke-velét is. Majd a beyruhi és wieni egyetemeken filo-zófiát és filológiát tanult és doktorált. Az első vilá-g-háboru előtt rövid ideig Wienben volt rabbi és a királyi ház körüli minisztériumban is annyira nagy-rabcsültek, hogy az egyik héber nyelven megjelent lényvét a királyi udvarnak ajánlotta.

Báró Rotschild Allonz költségén számos tanul-mányutat tett Európa különböző országaiban és járt Ázsiában és Amerikában is. Az 1914—15-as ha-boruban mint tábori lelkesz teljesített szolgálatot, majd később más fontos megbízatást kapott.

Mint erdélyi születésű ember, a háboru után természetesen hazajött és azóta az ó- királyságban él. Rövid ideig Jasyban a nagy Neuchatz templom fő-rabbija volt. Templomi szónoklatóinak nagy sikere volt annyira, hogy a templom előjárósága „forra-dalmi” intézkedésre érezte magát kényszerítve. Hangszórókat szereltett fel, hogy a künnekedt tö-meg is hallhassa a szónoklatókat. Később konfliktusra került a sor a többi rabbiakkal szemben, mire meggyva a sok hercehurcát, lemondott tisztéről.

5.
26 EVES FÁRADHATATLAN MUNKÁ
Bevallom, hogy eddig nem sok érdeklődéssel hallgattam önéletrajzát, ami érdekes és változatos volta mellett sem olyan esemény, ami eltérte figyelmemet a mindennapi, de szenzációs történések-től. De amit ezután mond, annál nagyobb érdeklő-désre tarthat számot, mert tulajdonképpen arról van szó cikknünk további során.

— 26 évi fáradhatatlan kutatás, szellemi és fizikai munka után sikerült rekonstruálnom a négyzet méteres miniatürben (arány egy a százhoz) a Jeruzsálemi második Szent-templom iszkéletes mását.

— Mi adta az impulzust erre Önnek rabbi ur? — tettem fel a kérdést. Mire dr Stein elmondja a következőket:

— Külenc éves voltam, amikor először életemben megpillantottam a Kotel Maaravit, a Siraalom la-tát. Tiszteav napja volt éppen. Megborzongtam, Ezré-vel ültek a gyászoló hívek a földön és sirtak, csó-

kolgatták a nagykövét falat, amelyen még ma is látszanak a római légzők által használt feltörő kosok — arics-ek — nyomai. Ezen az éjszakán nem jött álom szememre. Azon töprengtem gyermekésszel, hogyan lehetne újra felépíteni a Szent templomot.

6.

GYERMEKI FANTAZIA — Gyermeki kalandvágy volt. Másnap többszáz iskolatársamat buzdító beszéddel „katonailag” megszerveztem és fából készült „fegyverekkel” szereltem fel őket. Gyakorlatoztunk, amikor időnk engedte és elhatároztuk, hogy Abdül Hamid akkori török szultánnal harcba szállunk. Kiűzzük a törököket a szentföldről — és újfépítjük a templomot.

— Érdekes, hogy egy napon, épen amikor játékfegyvereinkkel gyakorlatoztunk, egy valóságos török ágyus-osztag vonult felénk. Csapongó gyermeki fantáziákkal már úgy éreztük, mintha ellenünk jönnének és mi tagadás — megfutamodtunk. A fegyveres megoldási módot elvettem. De én magam tovább foglalkoztam a Szent-templom újfépítésének tervével. Kutattam kabbalisztikus módon azon, hogy megtaláljam a régen és ittós helyekre rejtett Salamon királyi kincseket azzal a céllal, hogyha megtalálom, ebből felépíthetem a régi dicsőség színhelyét. De csakhamar arra is rájöttem, hogy ezt a kincset megtalálom épen olyan kalandos terv és lehetetlen, mint a szultánnal háboruba keveredni.

7.

MINDEN EGYES DARABOT MAGAM FARAGTAM A RÉGI IRATOK SZERINTI MÉRLETEK ALAPJÁN De a terv mégsem hagyott nyugodni. Más megoldást kellett keresnem. Elhatároztam, hogy alaposan tanulmányozni fogom a templomépítés technikáját és — legalább miniatűrben, saját kezem munkájával fogom felépíteni ezt a grandiózus ó-kori épületet. A magam szórakozására, a magam ambíciójának kielégítésére.

— Tizennyolc éves voltam, amikor hozzákezdtem az építéshez és lassankint épült a templom. Minden egyes darabot magam faragtam, a régi iratok által megadott méretek alapján és 45 éves lettem, amikor munkámat befejeztem.

A területet a helyszínen tanulmányoztam, hogy nagyobb legyen az ihletem, minden templomra vonatkozó héber és más nyelveken írt könyvet át tanulmányoztam, hogy munkám alapos és tökéletes legyen. Jártam Konstantinápolyban, Athénben, Médinában, Londonban, Párisban, Moszkvában, Wienben, Rómában, hogy az ezeken a helyeken fellelhető múzeumokban és más helyeken található templomi maradványokat láthassam és éléthem másolhassam.

— 1928 április 16-án XI. Pius pápánál is voltam magánkíhallgatáson, majd a római katolikus egyház kancellárjának, Frühwilt kardinálisnak közbenjárására a Vatikán összes műkincseit megtekintettem. Ezek között sok minden van, ami a jeruzsálemi Szent-templomból ered, vagy annak eredeti másolata.

Dus anyaggal látvoztam Rómából, de azóta sem tudok megszabadulni attól a győrelemtől, amelyet bennem Titus diadalívének látása fakasztott. Láttam a diadalívet és visszaemlékeztem a Siralom falára, amely gyermekkorom óta kitérülhetetlen élményt jelent számomra mind a mai napig.

8.

JASY VAGOS TAMOGATASA... Amikor letlepedtem Jasy-ban, az ötöten polgármesteri hivatal erkélyi és anyagi támogatásával az elkészült miniatűr az 1935. évi Jasy-i kiállításon a „Luna Jasy-ilor”-on be is mutattam, amelyért az első arany díjat nyertem. A kiállított miniatűr iránt számosan fejezték ki csodálatukat. Így a Jasy-i ortodox román főpapság, a Veniamin szeminárium, az egyetem vezetősége, köztük Petrovici Joan, aki többször volt közeletársasági és kultuszminiszter, továbbá előkelő szenátorok, képviselők, a Belle Arta vezetősége és tanári kara.

— Julius Scriban archimandrita, világhírű tudós a romániai papságnak, dicséretül írt a műről. (Igy a „Realitatea Ilustrata” 1938. május 5-iki számában).

9.

A BUCURESTII EGYETEM FENYES ÜNNEPSÉGEK MELLETT VESZI AT A TÖBB MILLIÓS ÉRTÉKŰ MÖKINCS AJÁNDEKOT A munka hire hamarosan eljutott a bucarestii tudományos és legfelsőbb iradalmi, művészeti és tudományos, meg politikai körökig. Dr Stein Emánuel elhatározta, hogy munkáját a hazai műkincsek közé fogja soroztatni s ezért az öt millióra becsült alkotást a bucarestii egyetemnek ajánlotta fel mint ajándékot, hogy azt kiállítsák és tudományos előktra felhasználhassák. Egy nagy mecenás lehetősége is tette az anyagi részek címzésével, hogy az ajándékozás meg is történhessen.

1939. június 25-én, tehát épen most egy esztendője, hivatalosan megértéért az egyetem egyik külön termében való hivatalos átadás is. Az ünnepségen a kormányt Nas Popescu kultuszügyi miniszter és prof. Dascovicu, a közoktatásügyi minisztérium ügyvezető főtitkára képviselték. Jelen volt még az Akadémia elnöke, prof. Radulescu Motu és ott voltak természetesen az egyetem képviselői is: Scriban archimandrita, aki az egyetem főpapja, az egyetem tanári kara és még vagy 300 előkelő román személyiség.

Prof. Stoicescu, az egyetem rektora magas és lendületes beszédben méltatta a művet és szívleccsen megköszönte az egyetem nevében ezt a rendkívüli ajándékot. Kifejtette hogy az egyetem ifjúsága sok tekintetben hasznát látja majd ennek a rendkívüli műnek, különösen azok, akik a teológiai szakon munkálkodnak.

10.

AZ ÉVSZÁZADOS BUCURESTII EGYETEM FALAI KÖZÖTT Érdeklődésemot annyira felkeltette az előadott és dokumentumokkal alátámasztott felvilágosítás, hogy elhatároztam a mű meglátogatását. Ebből kérésre szívesen vállalkozott dr Stein Emánuel és dacára annak, hogy rendkívül nagy elfoglaltságom van Bucurestiben, mégis részániam magam, a Szent templom miniatűrjének meglátogatására.

König Miksa, sógora: Láng Edmund és dr Stein Emánuel társaságában fel is kerestem az egyetemen levő érdekes művet. A str. Academien levő évszázados egyetem oszlopos aulájából alig mentünk néhány lépést és az egyetem egyik földszinten levő közeli termében, amelyet külön célra rendeztek be, már helyben is voltunk.

Megilletődve állottam meg a mű előtt. Valóban csodálatos alkotás. Mennyi energia, mennyi munka, mennyi szorgalom és kitartás van ezekben a fából készült miniatűr kövökben...

11.

EGY KIS TÖRTÉNELEM Egy kis sárga fedélű könyvet adnak, amely rövid történelmi viszlatlanást ad a templom építéséről, nagyságáról és egyéb részleteiről. Nem a zsidók, hanem minden látogató részére készült a könyvcske, amelynek történelmi részében megírja, hogy Dávid király nem építhette fel a szentélyt, mert fülök háborút viselt, hanem Salamon király az érdem, aki a rendes időszámítás előtti időben, körülbelül 2800 évvel ezelőtt építtette fel minden időseinek egyik legrészesebb és legfőkélettebb alkotását. 410 évig állott fenn teljes dicsőségében a templom, amikor a perzsaák, babyloniaiak felidülték és elpusztították. 56 évvel később, Cyrus perza király engedélyével újra felépítették a szentélyt, amely a külső udvarral bővült. Ennek bejárata felé Susan városának képét festették, ami egyúttal a zsidó államiság emblémája lett. Dr Stein még erre is figyelt és ott látható a kép miniatűr mása is. Ezra és Nehemia idejéből való ez a második építkezés.

A munka híre hamarosan eljutott a bucarestii tudományos és legfelsőbb iradalmi, művészeti és tudományos, meg politikai körökig. Dr Stein Emánuel elhatározta, hogy munkáját a hazai műkincsek közé fogja soroztatni s ezért az öt millióra becsült alkotást a bucarestii egyetemnek ajánlotta fel mint ajándékot, hogy azt kiállítsák és tudományos előktra felhasználhassák. Egy nagy mecenás lehetősége is tette az anyagi részek címzésével, hogy az ajándékozás meg is történhessen.

12.

A RÉGI ZSIDÓ DICSGŐSEGRŐL Ott állottam a „másolat” előtt, amely szívdobogóttalán eredeti, mert még arra is ügyelt, hogy a külső templomajtó mindég nyitva legyen, ahogy az előírás szól, meg a Kidron vize is ott folyjon, ahova a vér, az áldozatok vére és a szennyvíz lefolyt. Ott vannak az áldozatok felvonó kohánai, aminél végzik az áldozást. Ott ül a király is miniatűrben, míg melléje a főpap teljes díszben, ahogy az elő van írva. Ő volt a közzetűző a király és a nép, meg az Örökkelváltó között. Mindenkinek állni kellett, csak a király ülhetett le a szentélyben. És ott állanak a leviták gitárokkal és pengelik azokat. A szentély belső részén van a szentélyek szentélye, a cherubimok által tartott Tan. Apró kis villanykörtek világítják meg az egészét, kívül és belül, ami különösen megkapó képet ad az egészről.

Sokáig időzöm a nagyszerű és főkéletes mű előtt, elfeledkezem mindenről, ami kívül van ezen a szobán. Hogy fegyverek dörognék nyugaton, hogy az emberek harcban állanak egymással. Elfelejttem a hétköznapiakat, a mindennapi apró-cseprő kis hajokat és nézem áhítattal a Szent templomot. Vannak pillanatok, amikor még azt is elfelejttem, hogy csak miniatűr. A régi zsidó dicsőségéről álmodom, amikor nekünk is volt ilyen templomunk, ahol az isteni szellem nyugodott. Évszázadokon át uralkodott ott a zsidó génusz, mely sohasem volt olyan lefőt, olyan szomorú, mint épen napjainkban...

Nem tagadom, jól esik visszaringatózni a múltba, jólesik belecímem magam a múltba, két-három-czer év látatába.

13.

MEGKAPO, MAGASABB SZELLEMLÉ BUCURESTII EGYETEMEN Is mit tagadjam, különösen megkapott az a megasabb szellem, amely uralkodik a román tudományos világ centrumában, a bucarestii egyetemen. Amely méltatja annyira a régi zsidó múltat, hogy annak legfőbb szimbólumát, a templomot, ahonnan kiindult a Tan és a vilég erkölcsi fundamentumának legmélyebb alapjait felképezte, így, miniatűrben is szívesen vegye fel a közt.

Nem csak a régi templom szimbóluma ez, hanem a román nép megértésé is, amely tehetet volna ezt az alkotást kevésbé fontos helyre is, de úgy látszik, hogy kibangulyozni kívánták annak nemcsak technikait, de szimbolikus értékét is. Nagyszerű munka ez, gratuláltam annak megalkotójának, dr Stein Emánuelnek, mert valóban olyan munkát végzett, amelyet nem lehet eléggé méltányolni. Minden szempontból. Amit a zsidóságnak teit vele s ahogy megbecsülést szerzett a zsidó névnek a román tudományos élet centrumában.

Jól esett elfeledkezni a zürzavaros világról és visszaringatózni a múltba... A Szent templom még így, kicsinyítettben is, a régi nagy zsidó dicsőséget hirdeli, amely napjainkban elég meglepőáznak van kitéve a gyűlölet felszabadult furái által...

Egészségét veszélyeztető Náthalez-Grippa-járvány ismét sok betegséget idéz elő.

Védekezzen! Használja mosakodásánál állandóan a kellemesen illatosított

Senlaslo fertőtlenítő toalett-szappant, megóvjja egészségét!

Egy érdekes könyv - a magyar zsidó családok lezármazásáról

— AZ Erdély-Bánati Nyugati Szerartársu Izr. Hittközségek Szövetsége (Országos Izraelita Roda) június hó 17-én előki tanácsulést tartott Kolozsváron, melyen dr Fischer József elnök beszámolt a Hittközségek Országos Szövetségének (Federatia Uniunilor de Comunitati din Romania) június havában Bucurestiben tartott konferenciájának munkájáról, valamint az ott hozott határozatokról. Az előki tanács, amelyen résztvettek dr Schütz Henrik h. elnök (Arad), dr Konrád Béla elnök, dr Farago Viktor ügyvez. (Nagyvárad), dr Lövy Ferenc főrabbi, Sennsicsok Béla elnök (Márosvásárhely), dr Deutsch Ernő főrabbi, Feller Dezső elnök (Brassó), dr Kichner Arnold elnök (Lugaos), dr Tenner Izidor ügyvez. (Temesvár), dr Weinberger Mózes főrabbi, Heves Vilmos és Rózsa Mór alelnökök, Sipos Jenő, Somogyi Miksa, Klein Gyula, Katz Ignácz és Lax A. Salvator főtitkár (Kolozsvár) és a jelentést elismarással vette tudomásul és köszönetét fejezte ki az elnökségnek eredményes munkájáért, melyet a kultusz törvény végrehajtási utasításának (Regulament) újbóli leoldozásával és a bucarestii konferencián való letárgyalásával végzett az erdély-bánati hittközségek érdekében. Az előki tanácsulés további tárgyalásai során a Bucurestiben székelő Federatia községvezetését tárgyalta meg és meghatározta azt az összeget, amellyel ezen költségetezéshez az Erdély-Bánati Nyugati Szerartársu Hittközségek Szövetsége loq hozzájárulni. Elismerésül fejezte ki ezen csucaszervezet eddigi működése és az elért eredmények felett és feltétlen fontosnak és szükségesnek tartja a Federatia létesítését, fenntartását és megerősítését. Majd a zsidó tanítóképzés és utánpótlás kérdését és az ez ügyben eddig tett hivatalos eljárásokról referált az elnök és ismértette azon szempontokat, amelyek figyelembe vételével lehet majd ezt a kérdést megoldani. Ugyancsak élénk vita tárgyát képezte a zsidó hitoktatás kérdése is, amely a Rabbiegyesület által szerkesztett tanterv szerinti egységesen folyik az összes iskolákban. Ennek eredményéről a tanév végén beérkező jelentések után loqnak ki-mutatást készíteni. A Szövetségnek ez évre tervezett évi kongresszusának a jövő évre való elhalasztása mellett döntött az előki tanács és egyidejűleg a mai vezetőség mandátumát meghosszabbította a kongresszusig. Végül elhatározta az előki tanács, hogy az év folyamán egy tudományos évkönyvet loq kiadni a Rabbiegyesülettel együtt a neves és tudós rab-bikar tudományos munkáinak megjelentetésével. Ugyancsak elhatározta a Zsidó Naplár VI. (1940—1941) 5701. évi kiadványának megjelentését is, melyet dr Lövy Ferenc főrabbi és Lax Salvator főtitkár szerkesztenek. számos egyházi és vezető-férfi közreműködésével. A Szövetség 1940 évi költségvetésének megállapítása után az igen értékes és a jövőre is hasznos munkát végzett tanácsulés véget ért. A delegátusokat a kolozsvári izraelita hittközség látta vendégül a tiszteletükre adott közömben.

— Javító vizsgákra sikerral jutányos áron előkészít főgimnáziumi tanár. Tanít román, német, francia nyelvet. Fordítókat vállal. Str. I. G. Duca No. 17.

A budapesti hittközség ügyvezetőnek, dr Munkácsi Ernőnek 230 oldalas könyvet kaptnk kezhez, amely egyedülálló a maga nemében. Már a címe is érdekes: **Magyar Zsidó Családok Geneológiája**, amely az Országos Zsidó Múzeum kiadásában jelent meg és a nyitai, nagyváradai és a budapesti Munk-család és a Felsenburg-család történetét foglalja magába. Az összállított magát Munkácsi Bernát vezette, akinek apja Munk Adolf 1830-ban Nyitrai züelettel és 1907-ben hunyt el Nagyváradon. Az ő zülei morvaországi, piápai és burgenlandi Kismartonból eredtek és többszáz évre visszamenőleg bizonyították ennek a nagy és kiterjedt családnak történetét.

Dr Munkácsi Bernát a legkiemelkedőbb egyénisége, aki okleveles tanár, 40 évig a pesti hittközség tanfelügyelője, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja és kormányzó Siqnum Laudis tulajdonosa. Kiváló tudós volt, akit ország-határokon túl is ismérték, tudományos működése révén. **Fia: dr Munkácsi Ernő**, a könyv tulajdonképeni sajtó alá rendezője ügyvéd, a budapesti hittközség kiváló ügyésze. Mint az Országos Magyar Zsidó Múzeum titkára, úgy vélte, hogy szolgálatot tesz egy kiterjedt és előkelő családnak, amikor levezeti családliát visszamenőleg és példaadó alapossgággal mutatja meg ebben a könyvben, hogy miképen lehet egy családért közérdeklő szempontok figyelembevételével összállítani.

Hatalmas munka lehetett, több évtizedes utájarásnak eredménye, amíg egy ilyen nagy alapossgággal összállított családliát olyképen sikerült rendezni, amíg az olyanná vált, hogy rendszeres átkéintést lehet kapni és egy nagy zsidó család előgazdását visszavezetni egészen a terebélyes tőzs gyökeréig.

Nem tudjuk, hogy közérdeklődés szempontliából mennyire fontos ez a mű, de tudós zsidóemberek végtelen nagy türelméről tesz tanúságot és iskolapédája annak, hogy miképen kell egy ilyen táblázatot összállítani. Impozánsan sok energia és kitartó munka sürüsödött össze ebben a finompapíra nyomott 15 íze munkában, amelyért köszönet jár elsősorban dr Munkácsi Bernátnak, aki már meglétt őssike és kiváló fiának dr Munkácsi Ernőnek. Az előszót Munkácsi Noémi írta poétikusan, visszaemlékezvén arra a szellemre, arra a meleg zsidó hangulatra, amely az apai házban áradt, nem csupán a gyermekekre, hanem arra a sok zsidó generációra, amely azokból a zsidó iskolákból került ki, amelynek Munkácsi Bernát 40 esztendőig tanfelügyelője volt.

A könyv kiváló teljesítmény és különösen Nagyváradon tarthat érdeklődésre számot, mert igen sok kiterjedt és előkelő család találja benne őseinek nyo-

mát és származásából eredő „noblesse”-nek megfelelő szellemmel kell résztvegyen a zsidó élet harcában és törekvéseiben. A mult kötelez és különösen áll ez az olyan családokra, amelyek annyira visszavezetik családliájukat, mint a Munk és vele összeházasodott családok. A könyv érdekes és szép munka, akit ilyen kérdések érdekelnek, azoknak tanulsággal ajánlhatjuk.

— Gyászünnepe dr Kecskeméti Lipót nagyváradai főrabbi emlékére. Kecskeméti Lipót, a nagyváradai neolo hittközség elhunyt nagy főrabbi emlékének hódolatt vasárnap este megtartott emlékünnepélyen. A Cion-templomot teljesen megtöltötte a közönség. Dr Kecskeméti Lipótnak szelleme hatotta át ezt a emlékünnepelet, jelölő annak, hogy a nagyváradai neolo zsidóság vezérét még mindig nem felejtették el. Az emlékbeszédet Vajda István dr főrabbi, a nagy papnak utódja tartotta. Remekbeántott portét állított nagyszerű beszédében Kecskeméti Lipótról és jellemezte őt, mint a próféta nagy követőjét, mint igaz embert, mint a vezérlésre hivatott melegsívű férfut. A beszéd mely hatást keltett a hallgatóságban. A gyászünnepelet meglátogatók a hittközség vezetői az elhunyt főrabbi sírját látogatták, de nagyszámmal zárandókolt a temetőbe a közönség is, elhelyezte a kegyelet virágait Kecskeméti Lipót sírára.

Száz évvel ezelőtt létesült az aradi zsidó Néogyilet

Június 16-án, vasárnap ünnepelte az aradi Zsidó Néogyilet fennállásának százéves fordulóját. Ezen a napon tartotta meg az egylet keretei között működő leánytagozat által fenntartott Napközi Otthon vizsgaelőadásait. A leánytagozat Dán Oszkárné elnök vezetésével működik. 25 vendégről gondoskodik, akiket a leghigiénikusabb és legmodernebb módszerekkel tanítják. A napközi otthon vendégei formás kis színelőadást rendeztek. Június 17-én a Zsidó Kulturhaztan hívó hangversenyt rendeztek a Néogyilet jubileuma alkalmából. Salamon Mária énekel, Weiss Róbert zongoraművész Liszt és Chopin műveket adott elő. Grosz Józsefné, az egyesület jelenlegi elnöke munkatársával együtt például aqilltással vezetik az egyesület ügyeit és sok könyvet szántanak fel, sok elesett gyámolítanak. Egy évszázad alatt nagyon sok nemes cselekedetet vitt véghez az aradi asszonyok és leányok elit-csapata. Hála és köszönet jár ezért a munkáért annak a néhány generációnak, amely a kezdet, a mult század negyvenes éveit óta igyekszik enyhíteni Arad városában a zsidó nyomort és istápolni a jövő generáció sokszor sápadt és beteges vi-lóqait.

LAPUNK ÉVI ELŐFIZETESI ÁRAI

BELFÖLDÖN:	
Vállalatok, hittközségek, intézmények, kávéházak, klubok és vendéglők	1000 lei
Erdélyben	400 lei
Az ókirályiságban	500 lei
KÜLFÖLDÖN:	
Jugoszláviában	200 dinár
Magyarországon	25 pengő
Amerikában és a többi tengerentúli államokban	8 dollár

Az ardeali zsidók találkozóhelye

BERKOVITSNÉ
(Oradeáról)

orth. kóser étterme
(a baia-marei rabbi hechsere)

BUCURESTI,
Sír. Lipszani T.
Telefon: 462-91

Sococ hátamögött. Postavámmal szemben
Erdélyben ardeali konyha

Santiago. — Nyolc német zsidó menekült, akik Rotterdamból indultak el a Santa Lucia olasz gőzös fedelzetén, megérkeztek Valparaiso kikötőjébe, de a chilei hatóságok megtagadták partraszállásuk engedélyezését. A HICEM helyi bizottsága közbenjárt érdekébenük, de sikertelenül. Így a nyolc szerencsétlen menekült kénytelen volt visszatérni Európába. — Leon Arensburg, a chilei hitközségek szövetségének elnöke közölte, hogy a kormány hozzájárulásával 50 zsidó menekült családot telepítenek le egy dél-chilei szigeten.

Newyork. — A zsidó világkongresszus exekutívája dr. Nahum Goldmannal az élen Amerikába költözött. Amerikába vittek a világkongresszus iratárát is.

Vilna. — Ötszáz Vilnában tartózkodó zsidó menekültet választottak ki domináns letelepedésre. Ezek a menekültek a Sosna birtokon rendezkednek be és ha a velük végzett kísérlet sikerrel jár, úgy a telepítési művet folytatni fogják. Addig újabb jelentéseket nem fogadnak el.

Jeruzsálem. — Négynégyes szünet után megint megütköztek Tiberiásban rabbi Meir báál-banesz és Mevranban rabbi Simon ben Joeháj ünnepét. Ezúttal zárdokolták a zsidók a jisiv minden részéből és a külföldi régi is a strokhoz és mind a két helyen arabok tényleg és enkeltek együtt a zsidó ünneplőkkel. Így volt ez négy év előtt is és pedig hosszú hosszú időn át. És így marad talán ezután is. A haránti együtt-ünneplésből talán ismét tartós barátság sarjad. — A holland és belga konzulátusok felszólították az illető országok államfőjével rendelkező palesztinai zsidókat, hogy jelentkezzenek összegyűlés céljából. — A napokban újabb 87 zsidó bevándorló érkezett Palesztinába a Marco Polo nevű gőzös fedelzetén. A bevándorlók Lengyelországból érkeztek zsidók. — A zsidó munkások szövetségének évi konferenciája szászker dollár szavazott meg egy Palesztinában létesítendő új munkás telepítés javára.

Ankara. — Szíria és Törökország között tárgyalások vannak folyamatban a jövőbeni helyzetre vonatkozóan. Mivel a kérdés nagy fontossággal bír, a török kormány összeült, hogy megtárgyalja Szíria problémáját. A tárgyalások folyamatait a szentpétervári sajtó figyelemmel kíséri.

London. — A Frankfurter Zeitung részleteket közöl a Litmanstadti zsidó gettó megszervezéséről. Ez a gettó a régi Lodzban található. Műtán a német birodalmi posta nem szolgálja ki a zsidókat, külön postahivatali létesítések számukra. Az összes, a gettóban előállított termékekkel az Ária postahivataloknak történő átadás előtt „ferőtleníteni” kell, mert csak ebben az esetben engedélyezik a hatóságok ezen áruciknek az elmozdítását.

Zürich. — A titusz tovább pusztít Varso zsidó lakossága között. Naponta két-háromszáz új megbetegedési esetet tartanak nyilván. A betegek túlnyomó többsége zsidó. A városban a német hatóságok majdnem négyszáz ferőtlenítési központot létesítettek, mert attól félnek, hogy a járványos betegség átterjed a csapatokra is. Ennek ellenére semmilyen intézkedés sem történt, hogy a betegség ellen annak forrásánál, tehát a varsói zsidó gettóban vegyék fel a harcot, ahol a zsidókat sorsukra hagyják.

BUN DE IMPRIMAT.
„GRAFICA”, ORADEA

Uj vezetőséget választott a kolozsvári ortodox hitközség

Több ízben megemlékeztünk arról a vezetőségi válságról, amely az alig néhány hónappal történt választás után kitört a kolozsvári hitközség kebelén belül. László Jenő elnököt annak idején egyhangulag helyezte a bizalom orra a díszes polcra, de bizonyos elvi okok miatt rövidesen kiderült, hogy László Jenő, az „Ady” házisnyaggyár tulajdonos igazgatója nem hajlandó tovább vállalni a hitközség ügyeit. Rövid időreugum után, az elmúlt vasárnap újja választására gyűlt össze a hitközség képviselőtestülete, mert László Jenő minden kapacitása dacára sem volt hajlandó tovább vállalni a tisztséget és vele együtt számosan azonosították magukat a vezetőségek többi tagjai közül is.

A választás eredménye az új tisztikar, amelynek első embere Adler Sámuel, aki többévtizedes zsidó közéleti múltjával bizonyára megtalálja a módját annak, hogy nyugodt fejlődési irányt vegyen a sok változáson átmént hitközség. Adler Sámuel egy élet praktikus és zsidó közéleti tapasztalatait viszi az elnöki székbe, amelyet már több ízben töltött be. Salamon Jakab választási elnök Adler Sámuel hitközségi elnökké való megválasztása után lefolytatta a többi tisztségekre is a választást, amelynek eredményét a következőkben közöljük:

Elnökök: **Biró Andor, Stössel Lajos,** gondnokok: **Schwartzberger Mihály, Später Mózes,** gondnok **TT: Stern Herman,** pénztárnok: **Finkelstein Alfréd,** ellenőr: **Klein Hugó,** gazda: **Goldberger Kálmán,** Tancsnokok: **Weisz Gyula, Wohl Sámuel, Judevits László, Rubin Jenő, Fischer Rudolf, Weinstein Mór, Lővi Ignác János, Janovits Géza, Klein Ignác**

— A megbízható menekültek részvételének Dél-Rhodéziai válságában. R. C. Tredgold hadügyminiszter bejelentette a dél-rodéziai parlamentben, hogy a megbízhatónak tekintett bevándorlók és menekültek résztvehetnek a nemzetvédelmi alakulatokban. Azokat az emigránsokat, akiket még nem naturalizáltak, nem fogják katonai szolgálatra kényszeríteni, de bizonyos könnyítéseket lehetnek eleibe velük szemben is, úgy hogy önkéntesekként jelentkezhetnek. Az önkéntes jelentkezést azonban csak alapos vizsgálat után fogadják el. J. W. Keller munkáspárti képviselő felszólította a kormányt, intézkedjen olyan irányban, hogy a bevándorlók ne foglalhassák el a leggyverbe-hívott polgárok kenyérkereseti helyeit. — Ugyanakkor felhívta a kormány figyelmét arra a veszélyre is, amelyet az az ötszáz ellenséges állambeli polgár jelent, akik nemrég jöttek Dél-Rhodéziába. Végül emlékeztette a kormányt azokra az ajánlatokra, amelyeket a zsidó menekültek lettek a háború kitörése alkalmával, de amely ajánlatukat nem lehetett elfogadni, mert a fennálló törvények tiltják az idegenek felvételét a dél-rodéziai hadseregbe.

— Négyszáz ezer font értékű közmunkálatok fejezték be tíz hét alatt. A Hísladruit Haavdim tel-avivi munkavállalási irodája a legutóbbi tíz hét folyamán 400 ezer font értékű közmunkát fejezett be, amelynek 4000 munkást foglalkoztattak. A munkálatok befejezését „valahol Palesztinában”, a munkában résztvevő angolok, arabok, zsidók együttesen megünnepelték. A tíz hét folyamán egy egész várost építettek fel. Ez a legnagyobb munkaterv, amelyet ezideig Palesztinában megvalósítottak.

S-U-M-O-R

MIERT NEM TÉR KI ROTSCILD?

Rabbi Chajem Léb, a miri jesiva feje mondotta: — Az én fiam, aki husz órát tanul naponra tőrárt, tartja vissza a bécsi Rotcsildot, hogy ki ne térjen.

A hívek csodálkozására pedig megmagyarázta: — A maszmid tanul 20 órát naponra, alatta állnak rangsorban a jesiva többi tanítványai, akik csak tízenegyet órát tanulnak naponra. Ezek után következik a miri háztulajdonos, aki naponra három órát szentel a tórának. Utána a minszki kereskedő, aki csak egy órát tanul, utána a moszkvai gyáros, aki csak a szombatot tartja, utána a londoni kereskedő, aki kóser háziartást vezet, utána a bécsi Rotcsild, aki nem tér ki. Ha a maszmid kevesebbet tanul husz óránál, a jesiva többi fiai kevesebbet fognak tanulni tízenegyet óránál, a miri hal-bajfit nem fog semmit sem tanulni, a minszki kereskedő nem néz bele a könyvbe, a varsói nem fog imádkozni, a moszkvai nem tart szombatot, a londoni frásit fog enni és a bécsi Rotcsild kikértesztelkedik...

ALMATLAN...
— És hogy vagy az álmatlansággal?
— Egyre rosszabb lesz. Most már akkor is tudok aludni, ha fel kell kelnem.

ISTEN TERMOMÉTERJE.

A palesztinai gyermekeknek nemcsak a hétköznapi dolgokról, de a földentől is egészen különleges fogalmak vannak. A gyermekek számára Isten többé nem valami távoli és megfoghatatlan lény, hanem olyan fogalom, amelyhez természetesen kapcsolódik: a csoda hétköznapi válik s a hétköznapi csodává és a világ Teremtője áll a dolgok közepében. Két példa szolgáljon ennek megvilágítására. Tíznapokig tartó szárazság után egyszerre csak behűsült az idő. Alighogy az első eszpek letettek, egy kislányka a ház lapos tetőjére siet, összecsapja kezét és elragadtatva kiált fel az égbe: — „Órávo Elekim!”

Egy anya megkérőti egészen csöpp fiát, vajjon mi a neve az ajtóra kiszegezett tornak. — „Természetesen — felelte a fiúcska — ez a mezusa.”
— És minthogy az anya arra is kíváncsi volt, hogy a mezusa milyen célt szolgál, tovább kérdezősködött. A parányi gyermek egy kissé elgondolkozott, majd a legmélyebb meggyőződés hangján mondta: — „Hamezusa hi haternométer sel Elohim.” vagyis a mezusa a Jóisten termométerje.

A GAZDAG ÉS A SZEGÉNY.

Egy városkában pogromot vártak. Nagy volt a féltelm és fejevesség a városkában. A városka leggazdagabb zsidója egy mély gödröt ásott a kertjében, hogy a föld alá dugja aranyát, ezüsthét és minden értéktárgyát, átpillant az utca másik felére és csak látja, hogy a samesz, a városka legszegényebb zsidója szintén gödröt ás. Kérdezi a gazda: — „Hallod-e csak Davidi! jó, én árok, mert meg akarom tartani a vagyonomat, hát a föld alá dugom. De minek ásol te?”
Mondja erre a samesz: — „Tud meg reb Simson, ha neked drága a te aranyad és ezüstöd, hát nekem is drága az én feleségem.”

SEBESÜLT...

— Barátom, hiszen maga megsebesült. Hazaki-sérjém?
— Isten ments! Hiszen hazulról jövök!

PESZACH UTÁN.

Egy szegény fiú mondotta peszach után: Az idén nem tudtam kérdezőni a négy kérdést. Mert nem akartam hazudni. Az első kérdés így szól: „Miért, hogy minden más este kelt és keletlen kenyéret eszünk.” stb. Hol vannak már ezek az idők?

Egy fukar ember mondotta a széder után: — A legjobb vendég Eljáhu próféta. Vacsera után jön és a számára előkészített pohár borhoz sem nyúl hozzá.

NÉPÜNK

Főszerkesztő: **Wasserstrom Sándor** ORADEA Felelős szerkesztő: **Leitner Zoltán**

A megpróbáltatás nehéz óráiban

Hangunkat a suttogásig halkítjuk le a mai tergeteges időkben és ezért talán meg sem hallják, amit mondunk. De mégis hangzóvalunk kell, mert mi egyből volna kötelessége a zsidó közvélemény hű öröknek — a sokszor zsidók által sem méltányolt és meg nem értett zsidó sajtónak.

Az utóbbi napok rendkívül fájdalmas eseményei lesújtották a romániai zsidóságot is. S ha szabad hangoztatnunk, akkor megmondjuk, hogy szerettük volna, ha illetékesek hallották volna diákvarekek megrendülését a bukovinai és besszarábiai események miatt, mea a zsidó komercziális életben dolgozókat, akik megdöbbenéssel fogadták az eseményeket. A zsidó lélek különben is konzervatív — nagy álltalánosságban — és nem híve a nagy változásoknak. Epen ezért csodálkozással és megdöbbenéssel hallja a gyanusítást, mintha a zsidók „örültek” volna a tragédiának. Ez ellen halkán, de határozottan tiltakoznunk kell.

Ahogy nem tudjuk elhinni az olasz lapok ama vádját sem, mely szerint a Csernovitzból kivonuló katonákkal kövekkel dobálták volna meg. Ahogy a „Messagero” című olasz lap írta: „a zsidók kiálltak az uccára és szabadjára eresztették gyűlöletüket”. Ujra szembetaláljuk maunkat a propagandával, azzal a rosszindulattal zsidóellenes hanggal, amely urrá lett a világsajtóban és évek óta folytatja — sok sikerrel — a zsidók elleni harcot.

Ha lapozzuk a zsidó történelem tulvéres és tulszomorú lapjait, minduntalan visszatérő retrián: — a zsidók voltak az okai. Ha kolerajárvány volt, ha rossz víz volt a kutakban, ha beteg lelt egy-egy fejedelem, ha harc tört ki két állam között, mindég a zsidó volt az indulatok leveztető csatornája. Viszont ha a dolgok mélyére tekintünk, úgy látjuk, hogy azokban a korokban, a népmilliókhoz képest ezrekre rugott a zsidók száma, akik nincstelen páriák voltak egy-két gazdag kivételével.

Nem-e tendenciózus tehát az a hír is, amelyet a „Piccolo” című olasz lap közöl, mely szerint a zsidók a szovjet csapatok által elfoglalt városokban „kiltörő örömmel” fogadták volna a measzálló katonai egységeket. Mi nem hisszük ezt el, már csak azért sem, mert a zsidóság van olyan józan, még a legszegényebb is, hogy felhőgya ennek a történelmi tragédiának a súlyát, amely az ő számára is súlyos megpróbáltatásokat jelent. A romániai zsidóság — ezt bátran merjük állítani — mélyen együttérző a nemzeti dráma nehéz óráiban a román néppel és aki az ellenke-

zőjét állítja, azt tendenciózus célok vezérlik.

A külföldi hírtörés szerint „arítotték” a kivonuló csapatokra. Kérdésük: vajjon nem-e ott masiroztak a zsidó katonák is a sorokban, akik a hívó szóra mindenkor kötelességszerűen mentek a zászló alá? Vajjon nem volt-e hálás a romániai zsidóság — beleértve a fájdalmasan elvesztett két országrész zsidóságát is — amiért a zsidóság mostani polgári jogai birtokában volt, akkor, amikor számos európai országban párlává súlydelt a zsidó tömegek zöme?

Vádolják a zsidóságot azzal is, hogy sokan az odaválók körül visszatérnek, mert erre a hivatalos kormányzat is módot ad. Kérdjük: nem-e elősabb, azoknak, akik ott születtek, oda vonzza őket a sóx családi kapocs, hogy visszatérjenek szülőföldjükre, minthogy az ország többi részében csak terhére legyenek a zsidóság komióján?

Nem tudjuk elképzelni, hogy a zsidóság hullésség jeleit mutatta volna azokban a szerencsétlen országrészekben. S vajjon mit szolt volna ahhoz a közvélemény, ha Besszarábia és Bukovina több mint 300.000 fonyi zsidósága előzőnlötte volna az országot és menekült volna az ország többi részébe. Vajjon nem-e azt mondták volna akkor, hogy ime, itt a zsidó Eldorádó, amelytől nem akar megválni ez a „parazita” népség. Olyan tragé-

dia vetelle volna élénk árnyékát, amelytől fogalmat sem alkothatunk. A román hivatalnokai kar, a román intellektuális réteg menekülése is épen elég gondot ad a kormányzatnak és ezek látvása csaknem természetes következmény. Elvégre ezeknek nem volt más választásuk. Ezeket tárt karokkal fogadták és kell is fogadják az ország határain belül. De az esetleg ideözönlő zsidó tömegek hatalmas dráma overtürjét jelentették volna. Ott maradtak tehát és tehetetlenül nézik a történelem dübörgő szekeérének gázolását, amelyet a tankok és hasonló katonai szörnyek képviselnek.

Szerényen, de határozottan tiltakozunk a vád ellen, mintha a zsidóknak egy milliómodrésznyi befolyása volna az események intézésében. Legjobb példa erre, hogyha volna szava a zsidóságnak a szovjetben, akkor mult év augusztus 3-án nem lépett volna megállapodásra a zsidóság legnagyobb ellenségével, a nemzeti szocializmussal. Nincs nekünk szavunk, de arra jó a propaganda, hogy elhintse a gyűlölet magvát és az ámbulatoson rövid idő alatt megtermi a maga keserű gyümölcsét. Nem vagyunk okai semminek és ha a külföldi tendenciózus sajtó izgatni akar a joggal keserűséggel telített románság körében, akkor előveszi a régi receptet és odakiáltja, hogy: ime, ott a kalmérgező, kolerát terjesztő, minden bajnak okozójaként évezredek óta annak kikiáltott szegény pária: a zsidó. Urd a zsidót, kiáltják a távolból, mert nem szabad arra gondolni hogyai az embereket, hogy a dolgok mélyén kit is keresenek bünbakként.

A megpróbáltatás nehéz óráiban az itteni zsidóság számára legfőbb parancs, hogy tiltakozzék az inszinuációk ellen és meg kell őrizze nyugalmát, hitét és teljesítse feyelemmel, higgadtan állampolgári kötelességét.

Weygand utja és a palesztinai helyzet

A közelkeleti események, a nagy német angolellenes offenzíva előestéjén is erősen foglalkoztatja a világ közvéleményét és a zsidóságot is, mert Szíria és Líbanon helyzete kapcsolatos Palesztinával. Mittelhauser tábornok, aki a szíriai francia csapatok parancsnoka, nem mindenben akarja alávetni magát a jelenlegi francia kormányzatnak és ezért utazott repülőgépen Weygand Bevrutba. Viszont az angolok azzal fenyegetőznek, hogy ha a németek vagy olaszok fenyegetnék Szíriát és Líbanot, azonnal megszállják ezt a két tartományt. Ezzel a jelzett és bejelentett intézkedéssel kapcsolatosak azok a

nagy palesztinai csapatösszevonások is, amelyeket az angolok végeznek Palesztinában. Ezeknek a csapatoknak nem csupán defenzív, hanem a brit érdekeknek megfelelő offenzív szándékuk is van, különösen az olasz közelkeleti hadseregek megfékezésére, s ha lehetséges, azok megsemmisítésére. Kétségtelen, hogy a francia gyarmatok sorsa és az északafrikai, valamint az előázsiai angol és francia gyarmatok sorsa befolyásolja a palesztinai helyzetet is, amely katonailag — e pillanatban — biztosítottnak látszik.